

ELAZIĞ KÜLTÜR HAYATINDA BİR YOLCU: FİKRET MEMİŞOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Yavuz HAYKIR*

Okt. Handan HAYKIR**

Giriş

*“Kavşağı “Harput’tur”, yiğit kolunun;
Dağ dağa Kavuşmuş, murat bizimdir.
Yolcu! Bozkurd’uyuz Anadolu’nun,
Yurt bizim, at bizim, avrat bizimdir.
Yolcu”*

1. Fikret Memişoğlu Hayatı

Fikret Memişoğlu’nun büyükbabası Memişağa oğullarından Hacı Arif Beydir. Hacı Arif Bey yaşadığı dönemde kültürel faaliyetlerde bulunmuştur. Döneminde yayın hayatını sürdüren mahalli gazetelerde yazı ve şiirleri yer almıştır. Babası Osman Remzi Bey Hacı Arif Bey’in büyük oğlu olarak 1885 yılında Kesrik’de dünyaya gelmiştir. Annesi Sivas’ın Zarazadeler ailesinden Münire Hanımdır. Osman Remzi Bey’de kültür ve sanat çevresinde yer almıştır. Özellikle mahalli basında yazı ve şiirleriyle tanınmıştır.¹ Yazmış olduğu şiirlerinde *tatlı-sert* mahlasını da kullanmıştır.² Sayıştay murakıblığı görevinde bulunmuştur. Osman Remzi Beyin, Ekrem, Naciye, Nermin, Fikret, Remziye ve Nafiz isimlerinde altı çocuğu olmuştur. Osman Remzi ve Münire Hanımın mezarları, Ankara Asrî mezarlığındadır.

Osman Remzi Bey soyadı kanunu çıkmasıyla Güner soyadını almıştır. Daha sonra ise Güner soy ismini değiştirerek, sülale ismi olan Memişoğullarına istinaden Memişoğlu soy ismini alarak kullanmıştır.

Fikret Memişoğlu 1333 (1917) tarihinde Elâzığ’ın Kızılay (Kesrik) Mahallesi’nde ailenin dördüncü çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.³ Fikret Memişoğlu, ilköğretimini Elâzığ’da, ortaokul ve lise eğitimini ise Diyarbakır ve Ankara’da tamamlamıştır.

1928 yılından 1944’de kadar 16 yıl boyunca⁴ Diyarbakır, Ankara ve Çanakkale şehirlerinde ikamet etmiştir.

* Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

** Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Okutmanı

¹ Osman Remzi’nin bir şiiri için bkz.; Osman Remzi, “Cumhuriyet Güzeline”, *Ma’mûratü’l-azîz Gazetesi*, 5 Mayıs 1926, S. 2003, s.1

² Fikret Memişoğlu, Harput Divanı, Elâzığ Kültür Derneği Yayınları, No.1, Elâzığ, 1995,s.102 – 118.

³ *Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSD)*, s.2.

⁴ Fikret Memişoğlu, “Rahmetli Hilmi Bey”, *Elâzığ Gazetesi*, 29.11.1954, s.2.

Elâzığ ve Elâzığlılara olan sevgisi, hasretinde etkisiyle çocukluk yaşlarından itibaren kendine göstermiştir. Bu memleket sevgi ve hasretini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“1928 yılında Elâzığ’ı terk ettiğimiz zaman toprağa bağlılık heyecanı ile gözüm arkada idi. O güne kadar hafızama nakşolan manzaralar hatıralar hadiseler ve silinmek bilmiyor daha fazla yerleşiyordu. Elâzığ’ı çevreleyen geniş ufuk çemberi içinde, ne varsa, ne kalmışsa, hepsi güzel hepsi vefalı idi. Bu duygular beni bu toprağa getirinceye kadar damarımdaki kan gibi benliğimi sarmış bir türlü dağılmak bilmiyordu. 16 sene sonra Çanakkale’den Elâzığ’a dönerken Sivas’ı geçince duygularım kol açarak, dağları, yolları, rüzgârları kucaklamak istiyordu. Yaklaşıkça simalar munisleşiyor, şiveler samimileşiyor, sesler besteleşiyordu. Bana bakan yanık çehreli erkeklerin garip dost bakışları ile karşılaşınca hemen soruyorum. “nerelisin hemşehrim” Alakama karşı hürmetkâr ve hoşnut bir tavırla sorduklarıma cevap veriyor. Trenin koridorunda ihtiyar bir kadına yerimi ikram ederken (kadın sen yerinden kalkma uzak yerden gelmişsin belli) diyerek beni ayakta bırakmamak istiyor. Bende cevaben şakalaşarak (ben de senin kadar alan sen gez otur ben otura otura yorulдум; yerime otururken bana dua ediyor. Bir iki kompartıman öteden, içeme dolan bir türkü sesi geliyor.

Bu dağın oylumuna
Kuş konar yayluma
Eğil gözlerin öpem
Geldik yol ayrımına

Alaka ile dinlerken, Elâzığ’dan ayrıldığım günlerin hasretini tazeli-yorum. Fakat bu geçici ayrılık hüznü kavuşma sevincimi kamçılıyor.

Kültür aşkı bu duygular bu kaygular olsa gerek. Elâzığ istasyonuna inerken, hiçbirine bana yabancı olmayan simalar arasından, tanıdığımı bildiğimi, arayıp bulmak merhabalaşmak hazzı içindeyim.”⁵

Lise eğitiminden sonra girmiş olduğu Ankara Hukuk Fakültesi’nden 1938-1939 öğretim yılında orta derece ile mezun olarak 27 Ekim 1939 tarih ve 1582 sayılı diplomasını almıştır. Fikret Memişoğlu’nun bu diplomasında soy ismi Güner olarak yer almaktadır.⁶

1 Kasım 1939 tarihinde yedek subay okuluna girerek buradan topçu asteğmen rütbesiyle çıkıp son kış’a hizmetini Kars Mevzi Savunma Topçusu I. Ağır Topçu Alayı’nda ifa ederek 16 Ekim 1941 tarihinde terhis olmuştur.⁷

25 Kasım 1941 tarihinde Çanakkale vilayetinin Bozcaada ilçesine 35 lira maaşla Savcı Yardımcısı görevine tayin edilmiştir. 30 Kasım 1941 tarihinde

⁵ F. Memişoğlu, “Rahmetli Hilmi Bey”, *Elâzığ Gazetesi*, 29.11.1954, s.2; Fikret Memişoğlu, “Rahmetli Hilmi Bey”, *Elâzığ Gazetesi*, 30.11.1954, s.2;

⁶ *Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSSD)*, s.3.

⁷ *Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSSD)*, s.4.

görevine başlamıştır. Bu görevdeyken 31 Mayıs 1944 terfi alarak maaşı 40 liraya çıkmıştır. 30 Kasım 1944 tarihine kadar bu görevini sürdürmüştür. 15 Kasım 1944'de 50 lira maaşla Bozcaada hakimliğine tayin edilmiştir. 10 Temmuz 1945 tarihine kadar da bu görevini sürdürmüştür. 25 Haziran 1945 tarihinde ise Tunceli vilayetinin Pertek İlçesine yargıç olarak atanmıştır. Pertek'de iki buçuk yılın üzerinde görev yapan Fikret Memişoğlu Iğdır yargıçlığına atanması üzerine 5 Ocak 1948 tarihinde yargıçlık görevinden istifa etmiştir. İstifası Adalet Bakanlığı tarafından 14 Ocak 1948 tarih 319/631 sayılı yazı ile kabul edilmiştir. 6 yıldan fazla memuriyet hayatından sonra Fikret Memişoğlu zaman geçirmeden Elâzığ'da serbest avukatlık yapmak için 19 Ocak 1948'de resmi işlemlere başlamıştır.⁸

Fikret Memişoğlu, serbest avukatlık yapmak için gerekli soruşturma ve işlemlerden sonra 30 Ocak 1948 tarihinde Elâzığ Barosu'na şu dilekçeyi vermiştir:

*“Pertek yargıcı iken, bu kerre istifa ederek, memuriyet müddeti geçinceye kadar Pertek kazası hariç, baronuz ve merkez ve mülhakatında çalışmak üzere, Elâzığ Barosu'na kaydolmağa karar verdim. İlişik olarak sunduğum vesika örneklerinden de anlaşılacağı üzere, avukatlığa engel bir halim bulunmadığı gibi, avukatlığın vasıf ve şartlarına da haizim. Kaydın için gerekli işlemin yapılmasını saygı ile dilerim.”*⁹

Elâzığ Barosu tarafından görevlendirilen Avukat Nazmi Öztürk tarafından 31 Ocak 1948 tarihinde hazırlanan raporla *avukatlığa engel fena bir hali bulunmadığı ve mevcut vesikalara nazaran Avukatlık şartlarına haiz olduğu ve iyi ahlaklı bulunduğu* belirtilmiş ve Elâzığ Barosu'na Avukat Nazmi Öztürk ve Avukat Kazım Bayer tarafından takdimname imzalanmıştır.¹⁰

2 Şubat 1948 tarihinde Ömer Naimi Erdem başkanlığında toplanan Elâzığ Baro Yönetimi oybirliğiyle Fikret Memişoğlu'nu Elâzığ Barosu'na kabul etmiştir.¹¹ Bu tarihten itibaren Fikret Memişoğlu 42 sıra 38 sicil numarasıyla Elâzığ Barosu'nda serbest avukatlık mesleğini icra etmeğe başlamıştır.¹² Mart 1948'de Elâzığ Adliye Binası'nın yakınında avukatlık yazıhanesini açmıştır.¹³

Fikret Memişoğlu 9 Ocak 1952 tarihinde yapılan Elâzığ Barosu seçiminde Şefik Eren'in başkanlığındaki baro yönetimine yedek üye olarak seçilmiştir.¹⁴

⁸ Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSD), s.5.

⁹ Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSD), s.6.

¹⁰ Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSD), s.7.

¹¹ Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSD), s.8.

¹² Elâzığ Barosu 1950 Levhası, Elâzığ Barosu Arşivi, s.1.

¹³ Turan Gazetesi, Y. 17, No.1463, 13 Mart 1948, s.2.

¹⁴ Elâzığ Gazetesi, Y.2, S.502, 11 Ocak 1952, s.1.

Elâzığ Barosundaki üyeliklerinden sonra 1958 – 1962 yılları arasında ise Elâzığ Baro başkanlığı görevini yürütmüştür.¹⁵

Elâzığ'lı hukuk fakültesini bitirmiş gençler onun yanında staj yapmak isterlerdi.¹⁶ Celaledin Tuğrul, Kemal Turan, Saim Cömertoğlu, Hüseyin Erkal, Abdullah Naci Budak gibi meslektaşları onun yanında staj yaparak mesleğe atılmışlardır.¹⁷

Fikret Memişoğlu avukatlık mesleğinde titiz, prensipli ve çalışkandı. Döneminde beraber çalıştıkları hukukçu arkadaşları bu titizliğini bilirlerdi. Bu konuda Avukat Naci Akyol 25 Temmuz 1968 tarihli *Elâzığ Gazetesi*'nde yazmış olduğu makalesinde şunları ifade etmiştir:

*“Hukuk Fakültesi’ni bitirdikten sonra hakimlik ve bir zaman sonra avukatlık vazifesine başlamış idi. Rahmetlinin yaşantısında iki cephe var idi. Birincisi avukatlıktaki titiz prensipli ölçülü ve sürekli çalışmalarıdır. Bu tarz işlerini hukukçu arkadaşlar hep biliriz. Devamlı okuması ve davalar üzerinde hassasiyetle eğilip en son haddine kadar gerekli bütün işlemleri yapması onun yaradılış ve alışkanlıklarının neticesi olmakla beraber takdirle karşılanacak bir haslet idi. Yılmadan usanmadan en ince teferruatına kadar hadiselerin derinliklerine iner ve sonuç almağa çalışır idi. Bunun en canlı misali gene rahmetli Nusret Taftalının mahkemesinde tevhidi içtihat örneği olan bir davada uğraşmasını merhum hakim Nusret Taftalı görünce bak ha gene Memiş bey içneden deveyi geçirmek istiyor şeklinde espri yapmış idi.”*¹⁸

Ölümüne kadar da serbest avukatlık mesleğini ifa etmiştir. Ayrıca 1959-1968 yılları arasında Elâzığ Devlet Su İşleri'nin kurum avukatlığı görevini yürütmüştür. Bu görevi sırasında sürekli köylere gitmiş kurum ile vatandaş arasındaki davalara bakmıştır. Bu çalışmalar sırasında trafik kazası da geçirmiştir.¹⁹ 17 Haziran 1963 tarihinde Maden'den Elazığ'a gelirken Hazar Gölü Devlet Su İşleri Kampına 3 km. mesafede aracın rot başının çıkması sonucu araç devrilmiştir.²⁰

Avukatlık mesleğinin yanında 1957-60 yılları arasında Elâzığ İmam Hatip Lisesi'nde ücretli edebiyat öğretmenliği de yapmıştır.

Fikret Memişoğlu 1945 yılında Elâzığ'ın Saray mevkiinden, Bakkalbaşı Şükrü Bey'in kızı Ayşe Tarhan hanımla evlenmiştir. Öğretmen okulu mezunu olan Ayşe hanım Harput musikisinin de iyi bir okuyucusuydu. 1945-1948 yılları arasında öğretmenlikte yapmış daha sonra meslekten ayrılmıştır. Ayşe Memişoğlu 20 Aralık 1988 tarihinde Ankara'da vefat etmiştir. 21 Aralık 1988 tarihin-

¹⁵ *Elâzığ Barosu 2010 Levhası, Elâzığ Barosu Yayını, Şen Matbaası, Ankara s.11.*

¹⁶ *Kerim Sunguroğlu ile yapılan Görüşme, 08.05.2015.*

¹⁷ *Elâzığ Barosu 1950 Levhası, Elâzığ Barosu Arşivi, s.2.*

¹⁸ Naci Akyol, “Fikret Memişoğlu'nun Vefatı” *Elâzığ Gazetesi, Y.18, S.5565, 25 Temmuz 1968, s.1.*

¹⁹ *Yeni Harput Gazetesi, Y.8, S.2340, 19 Haziran 1963, s.1.*

²⁰ *Uluova Gazetesi, Y.11, S.3172, 19 Haziran 1963, s.1.*

de Ankara Maltepe Camii'nde kılınan cenaze namazıyla Ankara'da defnedilmiştir.²¹

Fikret ve Ayşe Memişoğlu çiftinin, Seçmen, Güçmen, Üçmen, Arif, Rüzgâr ve Salkım isimlerinde altı çocukları olmuştur. Üçmen çocukken vefat etmiştir.²²

2.Fikri ve Siyasi Faaliyetleri

Fikret Memişoğlu dünya görüşü olarak Türk Milliyetçiliği fikrine sahipti. Onun milliyetçilik anlayışı ayrılıkçı değil birleştiriciydi. Çok sevdiği Ziya Gökalp'ın Türkleşmek, islamlaşmak ve muasırlaşmak düsturunu hayatında idealleştirmiştir. Yakın arkadaşı Cenani Dökmeci bu konuda şunları ifade etmektedir:

*“Milliyetçilik anlayışı, vatan ve millet bütünlüğünden ve bunların en ileri medeniyet düzeyine eriştirilmesi idealinden ibaretti. Ziya Gökalp'ı çok sever ve bilinmeyen yönleriyle çevresine de sevdirdi hep.”*²³

Elâzığ Aklıye Hastanesi başhekimi ve bir dönemde Elâzığ Belediye Başkanlığı yapmış olan Dr. Mutemit Yazıcı Fikret Memişoğlu'nun Türk Milliyetçiliği dünya görüşüne sahip olduğunu ve yaptığı faaliyetlerinde bu fikrin bir yansıması olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Fikret Memişoğlu öldü. Bir hazine onunla birlikte gömüldü. Bir kapusu daha kapandı. Bir penceresi örüldü Elâzığ'ın.

Sakin ve mütevazı idi. Türk Milliyetçiliğinin ateşi onun içinde bir yanardağ idi. Bu yanardağın lavları elinden dilinden değil kaleminden indifa ederdi.

O biliyordu ki: Bir milleti kökünden silmek isteyenler onun önce geleneklerini sonra güzel sanatlarını daha sonra da folklorunu elinden alırlardı. Bu varlıkları silinen milletler tarihten de silinirlerdi. Fikret Memişoğlu o ince zekâsını, o tükenmez azmini o bitmeyen enerjisini bu silinmeye yüz tutmuş milli varlıklarımıza çevirdi. Onları tarihin karanlıklarından, onları gömüldükleri yerlerden birer birer çıkardı, birer birer bize gösterdi.

Unutulmağa yüz tutmuş güzel sanatlarımızı, güzel geleneklerimizi ve bilhassa her türlü kahramanlığımızın varlığımızın ve mertçe davranışlarımızın hareketle ifadesi olan doğunun ve bilhassa Elâzığ'ın folklorunu en ince teferruatına kadar meydana çıkararak bize Orta Asyanın, Malazgirt'in doğudan batıya olan insanlık ve medeniyeti götüren tarihi göçlerimizin heyecanını yaşattı.

²¹ Turan Gazetesi, Y.58, S.13427, 22 Aralık 1988, s.1.

²² Güçmen Memişoğlu ile yapılan görüşme, 20 Nisan 2015.

²³ Cenani Dökmeci, Ağabeyimiz Fikret Memişoğlu'nun Ardından, Geleneksel Kürsübaşı Dergisi, (Kına Gecesi Münasebetiyle Yılda Bir Kez Çıkar) 4 Nisan 1969,İstanbul, s.19.

Bu kıymetli eser ve çalışmaları ile bizlere kendimizi, bizlere aşımızı gösterdi. Milli karakterimizin şahlanması demek olan folklorumuzu batılların gözlerinin önüne serdi. Ve dünyada birinci olduğumuzu ispat etti. Bizi gururdan gurura, öğünmeden öğünmeğe götürdü. Ve sonra Fikret Memişoğlu öldü

Bir hazine onunla birlikte gömüldü. Bir kapağı daha kapandı. Bir penceresi örüldü Elâzığ'ın”²⁴

Demokrat Parti iktidarının ilk aylarında Nazım Hikmet'in de cezasının affedildiği bir af kanunu çıkartılmış ve bu af kanunu yurdun birçok yerinde tepkilerle karşılanmıştır.²⁵ Elâzığ gençliği de bu affa karşı tepki göstermiştir. Elâzığ gençliği bir protesto mitingi düzenleme kararı almıştır.²⁶ Elâzığ Valiliğine müracaat edilerek resmi izinler alınmış²⁷ ve miting, Nazım Hikmet'in affını protesto ve kominizm tel'in mitingi adı altında 23 Temmuz 1950 tarihinde yapılmıştır.

Sümer Sinemasının önünde toplanan 3 bin civarındaki kitle, Gazi caddesinden “Kahrolsun Koministler” sloganıyla yürümüş Atatürk Heykeli'nin önünde miting başlamıştır. Büyük bir katılımın olduğu protesto mitinginde Fikret Memişoğlu'da bir konuşma yapmıştır. Fikret Memişoğlu Marksizmin eleştirisini yaptığı konuşmasında Nazım Hikmet'in af edilmesi konusunda da “*bu meselede diğer konuşan arkadaşlar kadar üzülmeyişi çünkü Nazım Hikmet'in nihayet bir ferd olduğunu ve Türk camiası içinde gene mahpus sayılacağını ifade ederek bugünkü mitingin gençliğin istikbali için ümitler vaat ettiğini*” belirtmiştir.²⁸

Fikret Memişoğlu 28 Temmuz 1950 tarihinde birçok üniversiteli gençle birlikte Millet Partisi'ne üye olmuştur.²⁹ Millet Partisi'nin 6 Ağustos 1950 tarihinde yapılan olağanüstü il kongresinde³⁰ kongre başkan vekilliği görevini yapmıştır. Yapılan seçimde il yürütme kuruluna seçilmiştir.³¹ 7 Ağustos 1950 tarihinde Millet Partisi il yürütme kurulu ilk toplantısını yapmış ve il başkanlığına Fikret Memişoğlu getirilmiştir.³² Fikret Memişoğlu Millet Partisi il başkanı olarak kısa sürede merkezde parti ocak teşkilatlarını ve beş ilçede partiyi ilçe başkanlıklarını kurmuştur.³³

²⁴ Mutemit Yazıcı, “Fikret Memişoğlu Öldü”, *Elâzığ Gazetesi*, Y.18, S.5567, 27 Temmuz 1968, s.1.

²⁵ (Burhan) Gürdoğan, “Pazar Günü Yapılacak Miting'in Manası”, *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.60, 22 Temmuz 1950, s.1-2.

²⁶ *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.60, 22 Temmuz 1950, s.1.

²⁷ *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.59, 21 Temmuz 1950, s.2.

²⁸ *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.61, 24 Temmuz 1950, s.1.

²⁹ *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.66, 29 Temmuz 1950, s.1.

³⁰ *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.71, 4 Ağustos 1950, s.1.

³¹ *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.73, 7 Ağustos 1950, s.2.

³² *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.74, 8 Ağustos 1950, s.1.

³³ *Haber Gazetesi*, Y.2, S.262, 3 Mayıs 1951, s.2.

Fikret Memişoğlu 3 Eylül 1950 tarihinde yapılacak olan Elâzığ Belediye Meclis Üyeliği için Millet Partisi listesinin üçüncü sırasından aday olmuştur.³⁴ Seçim çalışmalarını Millet Partisi İl başkanı ve meclis üyesi adayları olarak sürdürmüştür.³⁵

Millet Partisi'nin 29 Nisan 1951 tarihinde yapılan il kongresi genel merkez yöneticilerinden Sadık Aldoğan ve Elâzığlı Nurettin Ardıçoğlu'nun katılımıyla gerçekleştirilmiştir.³⁶ Gizli oyla yapılan seçim sonucunda il yürütme kurulu asil üyeliklerine Emekli Ağır ceza üyesi Ahmet Gürtürk, Fikret Memişoğlu, Tahir Küçükkel, Rıza Özcan, Şemsettin Kaynak, Alaaddin Akar, Emekli Yarbay Refik Baysal, Hasan Atlı ve Bahri Okaygün seçilmişlerdir. Ayrıca yine bu kongrede Nurettin Ardıçoğlu, Fikret Memişoğlu, Dursun Sayın, Tahir Küçükkel, Hasan Atlı, Selahaddin Kule büyük kongre asil delegeliğine seçilmişlerdir.³⁷

Daha sonra yapılan toplantıda İl başkanı olarak Fikret Memişoğlu seçilmiştir. Ayrıca bu vesileyle Millet Partisi 28 Nisan'da Palu'da ve 29 Nisan'da Elâzığ'da büyük bir miting tertip etmiştir. Elâzığ mitinginde açılış konuşmasını Fikret Memişoğlu yaparak Millet Partisinin demokrasi mücadelesine vurgu yapmıştır.³⁸

1 Mayıs 1952 tarihinde Millet Partisi'nin Elâzığ il yürütme kurulu seçimi, Millet Partisi Genel Yürütme Kurulu üyesi Nurettin Ardıçoğlu'nun hazır olduğu kongreyle oluşturulmuş ve 3 Mayıs 1952'de yapılan il yürütme kurulu seçimi sonunda İl başkanlığına Salim Hazardağlı, başkan vekilliğine Celaledin Tuğrul ve katipliğe ise Fikret Memişoğlu seçilmiştir.³⁹

Millet Partisi 8 Temmuz 1953 tarihinde kapatılmıştır.⁴⁰ Millet Partililer Cumhuriyetçi Millet Partisi adıyla yeni bir parti kurarak siyasi faaliyetlerine devam etmişlerdir. Yeni parti Elâzığ il teşkilatını kurmak için Fikret Memişoğlu'na yetki vermiştir.⁴¹ Fikret Memişoğlu almış olduğu bu yetkiyle Elâzığ'da 21 Şubat 1954 tarihinde partiyi kurmuştur.⁴² Kendisi de il yönetim kurulunda görev almıştır.⁴³

³⁴ *Turan Gazetesi*, Y.20, No.1777, 16 Ağustos 1950, s.1.

³⁵ *Turan Gazetesi*, Y.20, No.1783, 23 Ağustos 1950, s.1.

³⁶ *Elâzığ Gazetesi*, Y.2, S.289, 30 Nisan 1951, s.2.

³⁷ *Haber Gazetesi*, Y.2, S.262, 3 Mayıs 1951, s.2.

³⁸ *Haber Gazetesi*, Y.2, S.262, 3 Mayıs 1951, s.1-3.

³⁹ *Turan Gazetesi*, Y.22, No.2288, 13 Mayıs 1952, s.1.

⁴⁰ *Turan Gazetesi*, Y.23, No.2591, 9 Temmuz 1953, s.1.

⁴¹ *Turan Gazetesi*, Y.24, No.2766, 18 Şubat 1954, s.1.

⁴² *Turan Gazetesi*, Y.24, No.2769, 22 Şubat 1954, s.1.

⁴³ *Uluova Gazetesi*, Y.2, S.330, 23 Şubat 1954, s.1.

1954 genel seçimleri için Cumhuriyetçi Millet Partisi aday belirlemek için ön seçim yapmış⁴⁴ ve Fikret Memişoğlu Elâzığ'dan partinin merkez adayı olarak seçime girmiştir.⁴⁵

Köy köy gezerek yoğun bir şekilde çalışma yapmıştır.⁴⁶ 1954 seçiminde Cumhuriyetçi Millet Partisi Elâzığ'da 1399 oy alabilmiştir.⁴⁷

1957 seçimlerinde Cumhuriyet Millet Partisi'nde tekrar aday adayı olmuş ve ön seçime girmiştir.⁴⁸ 29 Eylül 1957 tarihinde yapılan ön seçime, Salim Hazardaglı, Fikret Memişoğlu, İhsan Tipigil ve Hayati Ekşi aday adayı olarak katılmışlardır.⁴⁹ Ön seçimde CMP'nin Elazığ ikinci Elazığ milletvekili adayı olarak seçilmiştir.⁵⁰ İkinci sıra adayı olarak seçime giren Fikret Memişoğlu'nun⁵¹ partisi bu seçimlerde 3085 oy almıştır.⁵²

Siyasi faaliyetlerinde büyük bir teveccüh gösterilen sevilen Fikret Memişoğlu'na karşı siyasi muarızları da ortaya çıkmıştır. Siyasi maksatla üzerine suç isnat edilmiştir. Bu isnat edilen suç dolayısıyla da bir dönem avukatlık mesleğini icra edememiştir. Yapılan mahkeme sonucunda suçsuz olduğu ortaya çıkarak beraat etmiştir. Bu konu hakkında Uluova Gazetesi "*Hakkın ve Adaletin Zaferi- Av. Fikret Memişoğlu Dün Beraat Etti-Dinleyiciler hakimnin Kararını Tezahüratla ve yaşasın Adalet Avazeleri İle Karşıladı*" manşetiyle şu haberi vermiştir:

"Bir müddetten beri Elâzığ Barosu'na kayıtlı Avukat Fikret Memişoğlu hakkında şehrimiz adliyesinde bir itham davasına bakılmaktaydı.

İtham edilen suçun tam aksi bir karakter taşıyan Fikret Memişoğlu bu yüzden ve kanuni bakımdan mesleki olan avukatlığı yapamıyordu.

*Nihayet dün Türk adliyesi ve Türk Hakimi tabir caizse kılı kırk yarararak en salim neticeyi seçmiş ithamın delilsiz ve mesnetsizliğine hüküm vererek sanık F. Memişoğlunu beraat ettirmiştir. Memişoğlunu şehrin sayılı ve idealist birçok avukatı müdafaa etmiştir. Karar dinleyiciler tarafından coşkun tezahürat ve yaşasın adalet nidaları ile karşılanmıştır."*⁵³

Muhsin Parlar, Fikret Memişoğlu'nun bu siyasi çalışmaları ve siyasi duruşu için şunları ifade etmiştir.

"Rahmetliyi tanımak 1951 yılında bana nasip olmuştu. O devrin siyasi atmosferi içerisinde Mareşat Fevzi Çakmak, Kenan Öner, Hikmet Bayur hülasa

⁴⁴ Uluova Gazetesi, Y.2, S.365, 4 Nisan 1954, s.1.

⁴⁵ Turan Gazetesi, Y.24, No.2810, 13 Nisan 1954, s.1.

⁴⁶ Turan Gazetesi, Y.24, No.2812, 15 Nisan 1954, s.1.

⁴⁷ Adem Doğan, *Siyasi Arenada Elâzığ'ın Seçimi*, Aba Medya, Ankara, 2007, s.35.

⁴⁸ Yeni Harput Gazetesi, Y.3, S.697, 28 Eylül 1957, s.1.

⁴⁹ Yeni Harput Gazetesi, Y.3, S.699, 1 Ekim 1957, s.1.

⁵⁰ Turan Gazetesi, Y.27, No.3866, 30 Eylül 1957, s.1.

⁵¹ Elâzığ Gazetesi, Y.7, S.2254, 11 Ekim 1957, s.1-3.

⁵² A. Doğan, *Siyasi Arenada Elâzığ'ın Seçimi*, s.47.

⁵³ Uluova Gazetesi, Y.3, S.706, 21 Mayıs 1955, s.1.

o devrin eğilmez ve bükülmezlerinin temsil ettiği Millet Partisi'nde birleşmiştik. Beş sene Millet Partisi'nin il başkanlığı'nı yapmıştı. Dağın taşın DP'li ve CHP'li olduğu o devirde kırılmaz ve sarsılmaz azmi ile 1950-1954 seçimlerinde Fikret Memişoğlu'nun bu şehirde 3 bin dört bin oy topluyabiliyordu. O devri yaşayanlar o devri bilenler bu rakamın küçümsenmeyecek bir yekun olduğunu bilirler. Evet bu oyları Fikret Memişoğlu bir bir ikna ederek inandırarak bazen saatler boyu, izahat vererek alıyordu. İnanmak deyince aklıma Fikret Memişoğlu'nun birçok güzel meziyetleri arasında bu inanma ve inandırma büyük rol oynardı. Hak bildiği yolda tekte kalsa yürümesini bilenlerdendi. Siyasi karakteri hoplamaya zıplamaya hele hele dönmeye hiç müsait değildi.

Kemali ciddiyet ve şerefle 1959 yılına kadar devam ettirdiği siyasi hayatını o seneki seçimden sonra bıraktı. Kendini kaypakların ve oyunların pek bulunmadığı biraz kafa biraz emek isteyen edebiyata ve folklore verdi."

Edebiyatı Elâzığ'da onun kadar anlayan ve tatbikatını yapan pek azdı. Divan şiirine vakıftı, en usta bir kuyumcu gibi işlemesini ve ustalıklarını bilirdi, koyu kop koyu bir milliyetçi idi. Şimal rüzgârlarına aklını ve mantığını siper yapacak bir medeni cesaretle idi. Halk ona siyasi alanda günün icaplarına uyarak çok oynaklıklar yaptı, bilgi karakter sebat bakımından onun tırnağına ulaşamayanlara vazife verdi kendisine belki yüksek ahlâkı yakışmaz diye en küçük bir hizmet sandalyesi ona vermedi fakat yine de halkı seven halk çocuğu Fikret Memişoğlu, halkın derinliklerinde onun asaletini arar, bulur çıkarırdı. Tarihine örfüne ananesine sadıktı. O sayfaların hangisinin bu vatana faydalı, hangisinin zararlı olduğunu bilir anlatır ikna ederdi...

Fikret Memişoğlu'nun yeri Elâzığ toplum hayatında daha çok seneler doldurulamayacaktır. Harput'u bilenler ve anlayanların hayatta kalmış son halkalarından biri idi. Harput Ahengi isimli eseri ise ölmez hatıra olarak yeni nesillere bıraktığı hakikatin kıymetli bir folklor ışığıdır.

Cumartesi günü Elâzığ toplum hayatı telafisi imkânsız bir ışığından mahrum oldu. Elâzığ'ın yası kederi kim ne derse desin büyüktür. onun inanmış güvenmiş, manevi huzurunda ismini hürmetle anmamızın hüznünü ve kederi bizleri ve sevenleri tesellisiz koymuştur. Dini bütün, inanç bütün ve bu toprakları seven Fikret Memişoğlu için herşeyin yaratıcısı Ulu Tanrı'dan ona rahmetler dilemekten başka ne yazık ki, elimizden bir şey gelmiyor. Nur içinde yatsın...."⁵⁴

1960 İhtilalini ve onun yapmış olduğu anayasayı desteklemiştir. Bunun yanında Adnan Menderes'in idamına da şiddetli bir şekilde karşı çıkmış dost ortamlarında sürekli bunu dile getirmiştir.⁵⁵

⁵⁴ Muhsin Parlar, "Fikret Memişoğlunun Ardından", *Uluova Gazetesi*, Y.16, S.4737,23 Temmuz 1968, s.1.

⁵⁵ Kerim Sunguroğlu ile yapılan görüşme.08.05.2015.

27 Mayıs 1960 İhtilali'nde hemen sonra Ankara'da yazdığı “Alaca Karanlık” başlıklı aşağıda ki şiirini “Haksever Cemal Gürsel’e” diyerek ithaf etmiştir:

“Bir gizli kıvılcım yanıyor kor gibi, artık
Bir yepyeni dünya doğacak sanki şafaktan
Son fecri saran müjde mi bilmem bu karanlık?
Bilmem bu silah sesleri rüya mı uzaktan?
Rüya mı? Değil umduğumuz en yüce gerçek;
Rüya değil, en gerçek o bir müjde sesiymiş.
Zulmün ağaran son günü, bir son gece gerçek
Hakkın sesi, hürriyetin en gür nefesiymiş”⁵⁶

1960 İhtilali'nden sonrada Millet Partisi'nin devamı olan Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisini desteklemiş ve 1960ların ilk yarısından itibaren tamamen siyasi faaliyetlerden çekilmiştir.

3. Dernek Faaliyetleri

Feridun Fikri Düşünsel, Mehmet Nuri Gençosman, Nevzat Yalçın, Süleyman Köymen, Fethi Altay, Kemal Zeki Gençosman, Ekrem Güner, Bahattin Güner, Hayrettin Ünal, Mehmet Soylu, Şemi Sızan, Yusuf Ziya Arslan, Ali Enver Özer, İshak Subaşı⁵⁷ gibi Elazığlıların girişimleriyle 1948 yılının Ocak ayında Ankara'da *Elazığ Kültür Derneği* kurulmuştur.⁵⁸ Ankara'da kurulan bu derneğin Elazığ'da bir şubesinin açılması çalışmaları yapılmıştır. Fikret Memişoğlu'da bu derneğin kuruluşunda ve faaliyetlerinde aktif olarak yer almıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında Kültür Derneği'nin Elazığ şubesi de Hilmi Özden başkanlığında 19 Temmuz 1948 tarihinde açılmıştır. Elazığ Kültür Derneği Şubesi yönetim kurulunda Fikret Memişoğlu, avukat B. Nazım, Doktor Hasan Çeçen, tüccar Mahmut Kunter, öğretmen Fethi Ülkü yer almıştır.⁵⁹ İlk kurulduğu yıllarda 160 üyesi bulunan Elazığ Kültür şubesinde⁶⁰ Elazığ'ın sosyal, kültürel ve ekonomik meseleleri üzerine çalışmalar yapılmıştır. Fikret Memişoğlu 26 Aralık 1948 tarihine kadar Elazığ Kültür Derneği Elazığ Şubesi'nde yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmıştır.⁶¹ Fikret Memişoğlu, derneğin yönetim kurulu üyeliği dışında tüm faaliyetlerinde hep aktif olarak yer almıştır.

Mayıs 1957'de aralarında Fikret Memişoğlu'nun da bulunduğu bir grup Elazığlı, Elazığ'ın şehir, kasaba köylerinin imar ve sair yollardan güzelleş-

⁵⁶ Fikret Memişoğlu, “Alaca Karanlık”, *Yeni Harput Gazetesi*, Y.5, S.1406, 31 Mayıs 1960, s.1.

⁵⁷ *Turan Gazetesi*, Y.17, S.1451, 28 Ocak 1948, s.1.

⁵⁸ *Turan Gazetesi*, Y.17, S.1450, 24 Ocak 1948, s.1.

⁵⁹ *Turan Gazetesi*, Y.18, S.1497, 21 Temmuz 1948, s.1.

⁶⁰ *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, 490.01.598.71.6

⁶¹ *Turan Gazetesi*, Y.18, S.1540, 29 Aralık 1948, s.2.

tirmek, yazılı ve sözlü propaganda ile neşriyatla tanıtmak amacıyla *Elâzığ Vilâyetini Güzelleştirme ve Tanıtma Derneği* kurmuştur.⁶²

1 Temmuz 1958 tarihinde Elâzığ halk türküleri ve folklorüne ilgilenenlerin birleşerek Harput-Elazığ Halk Türküleri ve Oyunları Derneği kurmuşlardır. Dernek kurucuları, Fikret Memişoğlu Ziver Öge, Necati Özkaya, Refik Özdemir ve Cenâni Dökmeci'dir.⁶³ Dernek kuruluş faaliyetlerinden ilkinin İstanbul Spor Sergi Sarayı'nda yaparak çalışmalarına başlamıştır. Yine aynı yıllarda Hüseyin Sarısaltuk tarafından *Elazığ Folklor Derneği* kurulmuştur.⁶⁴

1960 İhtilali'nden sonra, sosyal kültürel faaliyetler yürütecek olan Türk Kültür Derneği kurulmuş ve tüm yurttan hızlı bir şekilde şubeleri açılmıştır. 1961 yılının Temmuz ayında Elazığ şubesinin açılması için çalışmalar başlamıştır.⁶⁵ 10 Ağustos 1961 tarihinde ise resmi olarak açılışı yapılarak faaliyete geçmiştir.⁶⁶ Türk Kültür Derneği bir dönem Elazığ'ın sosyal ve kültürel faaliyetlerinde aktif rol üstlenmiştir.

25 Aralık 1962 tarihinde Türk Kültür Derneği'ni genel kongresi yapılmış ve Fikret Memişoğlu en fazla oyu alarak idare heyeti başkanlığına seçilmiştir.⁶⁷

Elazığ Türk Kültür Derneği vasıtasıyla Fikret Memişoğlu Elâzığ'ın sorunlarıyla ilgilenmiştir. Özellikle Teknik Okulun açılması ile ilgili çalışmalarda etkin olmuştur.⁶⁸ Yine bu dernek Harput hükümdarı Balakgazi'nin Harput'ta heykelinin yaptırılması kararlaştırmıştır. Heykelin yapımı resim öğretmeni Nurettin Bay'a sipariş edilmiştir.⁶⁹

21 Nisan 1963 tarihinde, Ankara'da toplanan Türk Kültür Dernekleri yeni bir tüzük hazırlayarak Türk Kültür Dernekleri ismini değiştirerek Halkevi yapmıştır.⁷⁰ 30 Ekim 1963 tarihinde Türk Kültür Derneği Elazığ Şubesi yıllık kongresini yapmış ve dernek tüm Türkiye'de olduğu gibi ismini Halkevleri olarak değiştirmiştir.⁷¹ Yapılan seçim sonrasında idare heyetine; Fikret Memişoğlu, İhsan Turgut, Muzaffer Suphi Çetin, Niyazi Gençosmanoğlu, Zeki Özturhan, Yücel İpek, Hayrettin Ece, Orhan Ünal, Atilla Gürbüz seçilmiştir.⁷² Ayrıca Haysiyet Divanına Ruhi Bilen, Ahmet Ergin, M.Ali Çetiner, Denetleme

⁶² *Turan Gazetesi*, Y.27, No.3764, 29.5.1957, s.1-3.

⁶³ *Elazığ-Harput Sesi Gazetesi*, Y.1, S.198, 7 Temmuz 1958, s.1.

⁶⁴ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, C.3, İstanbul, 1961, s. s.327.

⁶⁵ *Uluova Gazetesi*, Y.9, S.2570, 4 Temmuz 1961, s.1.

⁶⁶ *Uluova Gazetesi*, Y.9, S.2603, 11 Temmuz 1961, s.1.

⁶⁷ *Turan Gazetesi*, Y.32, S.5475, 26 Aralık 1962, s.1.

⁶⁸ *Turan Gazetesi*, Y.34, S.5583, 8 Mayıs 1963, s.1.

⁶⁹ *Turan Gazetesi*, Y.34, S.5594, 21 Mayıs 1963, s.1.

⁷⁰ *Uluova Gazetesi*, Y.11, S.3292, 6 Kasım 1963, s.1.

⁷¹ *Yeni Harput Gazetesi*, Y.8, S.2455, 31 Ekim 1963, s.1.

⁷² *Yeni Harput Gazetesi*, Y.8, S.2456, 1 Kasım 1963, s.1.

kuruluna ise Sadık Bingöl, Yılmaz Özgül ve Güven Tanyeli seçilmiştir.⁷³ Bu kongrede başkanlığı bırakan Fikret Memişoğlu, yönetim kurulu üyesi olarak Halkevleri'nin folklor çalışmalarını yürütmüştür.⁷⁴

1966 yılında yapılan Elazığ Halkevi kongresinde Fikret Memişoğlu'nun başkanlığında Nurettin Ergücü, Ferhan Ek, Selahattin Hanıfioğlu, Ali Rıza Ural, Bedrettin Arhan, Turgay Sunguroğlu, Tuğmen Ciranoğlu, Metin Güray'dan oluşan idare heyeti oluşmuştur.

28 Şubat 1963 tarihinde Elâzığ Turizm komitesi kurulmuştur. Fikret Memişoğlu da yer almıştır. Bu komite içerisinde yine Fikret Memişoğlu'nun da görev aldığı Turizm Envanter Heyeti de oluşturulmuştur.⁷⁵

1963 yılında Harput Turizm ve Tanıtma Derneği kurulmuş⁷⁶ ve kurucularının katıldığı 1 Ağustos 1963 tarihinde yapılan toplantıyla resmen faaliyete başlamışlardır. Yapılan seçimle Fikret Memişoğlu, Şerif Kömürlü, Gâlip Uslu, Sıtkı Arpacı, Esat Efendigil, Nurettin İlhan, Feyzi Selmanoğlu, Rahmi Onur, Müzeyyen İlhan yönetim kurulu üyeliğine seçilmiştir. Başkanlık görevi Sıtkı Arpacı'ya verilmiştir.⁷⁷

4. Elâzığ Gelişmesi ve Kalkınması İçin Mücadelesi

Elâzığ'ın irili ufaklı bütün sorunlarıyla ilgilenmeğe çalışmış oluşturulan sivil toplum kuruluşlarında hep ön saflarda yer almıştır.

1940'lı yıllarda Elâzığ'ın gündeminde ki en önemli sorun su, elektrik ve işsizlik sorunuydu. Turan Gazetesi Ekim 1947 yılında Elazığ'ın sorunları hakkında bir anket düzenlemiş ve yapmış olduğu bu anketle Elazığ'ın önde gelen isimlerine üç soru sormuştur.

Bu sorular

1- Elazığ geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?

2- Kahvehanelerin çokluğu hakkında ne dersiniz?

3-Elazığ'ın iş sahası olarak bir fabrika lazım mıdır? Niçin? Şehrimiz bir fabrikanın kurulması için elverişli midir?⁷⁸

Sorulan bu sorulara Fikret Memişoğlu'ndan da cevap alınmıştır. Fikret Memişoğlu vermiş olduğu cevaplarda Elazığ halkının birlik ve beraberlik içerisinde hareket etmesiyle şimdiki kötü durumdan kurtulacağını belirtmiştir. Kahvehanelerin çokluğunu ise halkın kültürel faaliyetlerde bulunacağı yerlerin bulunmamasından kaynaklandığı vurgulamıştır. Son soruya ise her şeyin devletten beklenmesinin yanlış olduğunu belirtmiş ve halkın devlete değil,

⁷³ *Uluova Gazetesi*, Y.11, S.3288, 1 Kasım 1963, s.1.

⁷⁴ *Uluova Gazetesi*, Y.11, S.3292, 6 Kasım 1963, s.1.

⁷⁵ *Turan Gazetesi*, Y.34, S.5838, 3 Mart 1964, s.1.

⁷⁶ *Yeni Harput Gazetesi*, Y.8, S.2445, 19 Ekim 1963, s.1.

⁷⁷ *Yeni Harput Gazetesi*, Y.8, S.2379, 3 Ağustos 1963, s.1.

⁷⁸ *Turan Gazetesi*, Y.17, No.1420, 29 Eylül 1947, s.3.

devlet halka minnettar olmasının daha güzel olacağını vurgulayarak şahsi çıkarlar bir kenara bırakılarak birlikte hareket edilmesiyle Elazığ'ın geleceğinin parlak olacağını belirtmiştir. Fikret Memişoğlu'nun bu düşüncelerini ifade ettiği yazısı Turan Gazetesi'nde "F.M" imzasıyla şu şekilde yer almıştır.

"1-Her şeyden önce, öz-birliği yani manevi vahdet kurula bilirse, Elâzığ'ın istikbali, söz-birliği dahi olmayan bu günkü hale ağlanacak kadar, kıymet ve servet penceresinden yüzümüze gülümseyebilir.

Aksi halde (susuzluktan) dolayı:

Yandı canı..Yandı canım!!

Tutuştı. yandı canım!

İki göz çeşme oldum,

Kana boyandı canım!

diyerek hoyrat söyleyecek;

(ışsızsızlıktan)dan dolayı da tenevvür için, kerbelâ hararetiyle Hüseyini makamından;

Sinemde bir tutuşmuş-yanmış ocağ olaydı

Zülfün karanlığında Şehre چراغ olaydı.

türküsi ile yanıp yakılacaktı.

2- Kahvehanelerin çokluğu; iş yokluğu dolayısı ile dedi-kodu bolluğu ile beraber; şehrin ortasında, mesela şimdi Türk Hava Kurumunun oturduğu binada bir kitabe olmamasından ötürü, her sınıf halkın, kahvehaneleri (darülemen) gibi, kiraathane ve bab'ı-meşveret yerine koymasından ileri gelse gerek..

Akşamları en ziyade saat 10 a kadar müşteri ağırlamağa mütehammil (Berber Şevkinin tarihi kahvehanesine) halkın lisan'ı-haliyle bir gazel tarh etmek lazım gelse şöyle başlamak vacip olur;

Berber Şevkinin kahvehanesine Arzihal ve Güftügü'y'i-ahval

Erbâb'ı - ictihadız, mühlet ziyade olsun,

Dârülemanımızdır, babı küşade olsun

Deh düş, "murad atından" inmez tırıs gidenler

Mümkün mü yare vuslat, aşık piyade olsun.

Hemdest ü hem garip dost ancak bu halk ecâyip

Hemşehrisin beğenmez isterse Zade olsun.

Ahval'ı-halkı sordum, Şevki cevabe yetdi:

Bir çay ver şekerli, bir kahve sade olsun

Kâr etmiyor ne içsek, buzbağ şarabı hatta

Keyfiyyeti ziyade bir köhne bade olsun.

*Demlendi Şehr'i-yaran, bir taze dem tut (Osman)
Lâkin misâl'i-derman harikülade olsun.*

3- Elâzığ'a bir fabrika lazım değil, elzemdir amma, bu himmeti hep devletten bekleyerek, el oğuşturmak, çalışan Elâzığlıların, gayretkeş civanmertliğine aykırı düşmez mi?

Bir zamanlar halkı doyuran sınai müesseseler, Devlet eliyle değil belde halkının himmet ve gayretiyle kurulmuştu. Netekim yine aynı halkın himmet ve gayretiyle yıkıldığı gibi. Şimdi eskilerden, öz birliğimizden başka neyimiz eksik? Zengin, fakir bütün belde halkı, Elâzığın istikbali uğrunda servet ve gayretini yığurduktan sonra, neler kurulmaz!

Halk, devlete değil, devlet halka minnettar bırakılınca, hamiyet yolunda civanmertliğe baha biçilmez. Değil bir beldenin kalkınması için, bütün yurdum savunması için de manevi birlik en büyük kuvvettir. Bu bakımdan Mehmet Akif'in sözü gerçektir elbet:

*Girmeden tefrika, bir millete düşman giremez.
Toplu vurdukça yürekler, onu, top sindiremez.*

Şahsi menfaate bağlanan gayretler, derkenar edildikten sonra, Elâzığın istikbalinin selamete çıkması, pek yakın bir tecelli olabilir. Merhum Hoğulu Rahmi Hocanın bir beytini sayın Hemşehrilerle birlikte tekrar edelim.

*Durmaz gezer elden ele, yok sabr'ü kararı
Nefret geliyor ademe dehrin zehebinden.*⁷⁹

Fikret Memişoğlu Elâzığ Çimento Sanayi Türk Anonim Şirketi'nin kuruluşunda yer almış⁸⁰ ve 1000 1953'de Elâzığ başta olmak üzere Bingöl ve Tunceli'de sanayi tesisleri kurmak için çalışmalar başlatılmış Elâzığ-Tunceli-Bingöl Sanayi T.A.Ş şirketi kurulmuştur. Bu işi karşılıksız yani meccanen görev yapacak bir kurul oluşturulmuştur. Başkanlığını Mustafa Arpacı'nın yaptığı Elâzığ, Tunceli ve Bingöl vilayetlerinden temsilcilerin bulunduğu bu kurulda Fikret Memişoğlu'da görev almıştır.⁸¹ Bu kurul Elâzığ'da Şeker ve çimento fabrikalarının kurulmasında etkin görev yapmışlardır. 1000 liralık 2 hisse alarak ortak olmuş bir anlamda bu tür sanayi kuruluşlarına ortaklığı özendirmek istemiştir.⁸²

5. Elazığ'da Üniversite Kuruluş Çalışmaları

1950'den itibaren Doğu Üniversitesi'nin Elâzığ'da açılması için kamuoyu oluşturmaya çalışmış ve bu yönde mahalli basında yazılar yazmıştır.

Demokrat Parti'nin 1950 seçimlerinde Doğu'da bir üniversite açma projesinin Elazığ'da gerçekleştirilmesi için Fikret Memişoğlu büyük çabalar

⁷⁹ Turan Gazetesi, Y.17, No.1424, 10 Ekim 1947, s.2.

⁸⁰ Elâzığ Gazetesi, Y.3, S.963, 21 Temmuz 1953, s.2.

⁸¹ Elâzığ Gazetesi, Y.3, S.948, 25 Haziran 1953, s.1.

⁸² Elâzığ Gazetesi, Y.3, S.969, 14 Temmuz 1953, s.2.

sarfetmiştir. 1950 seçimlerinin Demokrat Parti'nin zaferiyle sonuçlanması üzerine hemen 1 Haziran 1950 tarihinde Turan Gazetesi'nde "Medrese'i Külliye" başlıklı yazısında Doğu'da bir Şark Üniversitesi kurulmasını fikrinin ortaya çıkışı hakkında bilgiler vermiştir. Üniversitenin Elazığ'da kurulmasının gerekçelerini de ortaya koymuştur. Fikret Memişoğlu makalesinde şunları ifade etmiştir:

"Bugün Türkiyemizin Cumhurbaşkanı olan Sayın Celal Bayar, seçimden önce Elâzığ'a, Demokrat Parti Başkanı olarak gelmiş ve propagandasını tavzih için şumullu bir nutuk söylemişti.

Bu nutkun mahalline masruf bir kısmı heyecanla dikkatimizi çekti: Şark Üniversitesi, eski tabirle Medrese'i Külliye davası.

Vatanı bir kül olarak kabul ettiğimize göre, kül içindeki her cüz'ün manevi tecanüsü bakımından aynı seviyeye erişmesi ve ulaştırılması lazım. Bu lüzum, bir kat'iyet ifade eder. Ve bu kesinlik için, vazife taksiminde erişmek Millete, ulaştırmak Devlete düşer kanaatindeyiz.

Şarkın, Doğu Anadoluğumuzun, vatan küllü içinde, farklı bir cüzüyet gibi görünmesi, mümkünse iki sebeptendir. Birincisi dış cephesiyle harâbiyeti, ikincisi iç kadrosuyla manevi mahrumiyetidir. Harabiyetinin önüne geçmek, demokratik hayatın, istisnasız memleket sathına şamil, bu sathın altına ve üstüne sari, alacağı ve tatbik edeceği iktisadi prensipler ve kararlarla mümkün olabilecektir. Zaten Türkiyemizin birinci intizarı da budur.

Manevi mahrumiyetini, izale etmek ise, mârifetin cehalete galebesi; son seçim gibi, irfanın husranı büyük hamlede yenebilmesidir. Bu da ancak şimdiki Devlet Başkanının, Demokrat Parti Başkanı sıfatile tebşir ettiği (Şark Üniversitesi) ni, Demokrat Hükümetin tezelden gerçekleştirilmesile olabilecektir.

Demokrat Partinin programına dahil Şark Üniversitesi, işittiğime göre Birinci Meclisde (Molla Said'i Kürdi) lakabile anılan, bir Şark alimi tarafından (Medrese'i Külliye) olarak ortaya atılmış, Cumhuriyet rejimi, cumhura has bir teklif olduğundan, bunu makbul görmüş, her halde yerini kesin olarak tesbite imkan bulunamamış olacakki, tahakkuk vaktini beklemişti. Bu vaktin de, Demokrat Partinin, iktidarı zamanına rastlaması, her halde daha hayırlı olmalıdır. Atatürk'ün vefatından önce, Bayarla birlikte Elâzığ'a gelişlerinde Elâzığ'ı kendisine yanlış tanıttıklarını esefle söylemesi ve ilimizin güneyindeki Gölcüğün, doğu köşesindeki yarım adada kendisine yapılacak köşk yerini işaret etmesi Şark Üniversitesinin, temel tutacağı yerin işareti olsa gerek. Bu işaret, Demokrat Parti Başkanı sayın Celal Bayarın Elâzığ'da hususiyle Elâzığ'ın ta içinde söylediği nutukla gerçekleşmiş, tesis mahallini de bulmuş demektir. Atatürk'ün iâşretini, Bayar'ın gerçek vaadinde isabet olup olmadığını, kendi

görüştüğümüzle de münakaşa ederek onlara, tarafsız hak vermek zorunda kalıyoruz.

Çünkü yapılan istatistiğe göre, nisbet dahilinde, en çok Üniversiteli olan il Elâzığ'dır. İstanbul Üniversitesi eski rektörü merhum Cemil Bilsel (Haftalarında) Elâzığ'a geldiği zaman, bunu selahiyetle müjdelemişti. Demekki, Şark Üniversitesinin, oldukça büyük bir kadrosunu Elâzıglılar doldurabileceklerdir. Okumağa karşı kabarık bir kadro ile huzura çıkan Elâzıglılara, bu vaad, pek yerinde olduğu gibi, bu yer de pek vaadlidir. Sonra da Elâzığın coğrafi ve tabii durumu nazara alınmak lazım gelir.

Elâzığ; Şarkın, düğüm noktası gibidir. Trenle, Diyarbakıra, Malatyaya kısmen Gaziantep'e, Maraş'a bağlı olduğu gibi, Muşa, Vanada bağlanmak üzere. Şosa yollarıyla de Erzincana, Erzuruma, keza Diyarbakıra ve Bitlise bağlamıştır. Kamyonla 12 saatta Erzuruma gidildiğine göre, Şarkda, Elâzığa uzak yer yok demektir.

Tabii durumuna gelince biz yerliler değil, gelip geçen bütün fahri hemşerilerimiz bir kaç günlük konuklarımız bile, Elazığ ufkunu, iç açıcı, ferah verici,, mânevi kabiliyetleri tahrik edici bulmakda, halkının ve köylüsünün çalışkanlığınida, bilhassa bu tabii sebebe atfedilmektedir.

Nitekim, Atatürk'ün de Gölcük kenarında durup dinlenmesi, Elâzığ folklorunu takdir etmesi, aynı sebebe bağlanabilir. Memlekette okuma sevgisinin, diğer heveslere üstün çıkması da bu tabii ruchaniyetin, maneviyat üzerindeki müsbet tesirinden olsa gerek.

Bahusus geniş ufuklu çok güzel manzaralı, dağları birbirini gölgeleyen bu gölgeli vadilerinde yeşil köyleri sıralanan büyükçe bir İsviçre gölünün bulunması da ilahi iktidarın lutfudur ki, keremine şükretmek lazım.

(İsveçre Gölü) dedim İsviçreyi medh etmek için değil. Görenler bilirle. O göllerde, kat'iyen bu güzellik yoktur. Ne bu geniş ufuk, ne de bu yüksek semâ var. Ancak insan elinde, göz nurile işlenmiş güzide bir eserdir, o göller.

Gölcük, tahakkukuna şüphe etmeği teessür saydığımız, Şark Üniversitesinin kaynağı olduğu zaman gelip göreceksiniz, gelip görecekler ki, eşine rastlanmaz bir elmas parçasıdır. Bir köşesi ilim yuvası, diğer sahilleri, Turist şehri olarak, Milli iktisadımıza servet hazinesi hem en zengin bir milli hazine olacaktır.

Ayrıca civarda geniş münbit topraklar, kıymetli madenler nazara alınınca, burada bir ilim ocağının kurulması, san'at ziraat, ticaret vesair bakımlardan da faydalı ve zaruridir.

Demokrat Parti hükümetlerinden, diğer illerimiz gibi, Elâzığ da çok şeyler beklenmektedir. Fakat ben, kendi düşüncemle ilk planda, mânen ve maddeten yalnız, Elâzığ için değil, Şark için, irfan çocukları için, ilim öğretecekler için, her şeyden önce Şark Üniversitenin Gölcük kenarına kurulmasını bekliyorum. Milli iradeyi takdisen bu intizarım, bir tahassür mahiyettedir. Bir memleketin kalkınması evvela (Marifet ve Adalet) ile mümkündür derler.

En geri kalan Şark'da ve bahusus Elâzığ'da kalkınmaya, (Medrese'i Külliye) nin tesisi ile başlanmasında şüphesiz çok şumullü bir mana bulabileceğiz.

Bir taraftan Dersim isyanı, bir tarafta şeyh Sait isyanı ile askeri harekâta uğramış bu bölgenin orta yerinde, en çok Üniversiteli yetiştiren şehrin Türkiye de Elâzığ olması ve üstün bir mazhariyettir.

Buna itibaren ilk icraat meyanında, Elâzığ'da Şark Üniversitesinin kurulmasını duymak ve görmek, milli ve manevi kalkınmamız bakımından ölçüsüz bir kadirşinaslık, en isabetli bir ilk adım olacaktır.

Ön plana alınması hususunda hassasiyet gösterilecek bu teklifimizi, Adnan Menderes Hükümetine arzederken, topu Demokrat Milletvekillerimizinde, toplu halde, her şeyden evvel, bu mevzu üzerinde teyekkuz göstermelerini, hemşerilik samimiyeti ve seçmenlik hamiyetile arzu ederiz. Tevfik Allahdan... ”⁸³

Doğu Üniversitesi'nin yerini tespit etmek için bir heyet kurulmuştur. Bu heyet 12 Temmuz 1953 tarihinde Elazığ'a gelmiş ve çalışmalarına başlamıştır. Bu heyetin Elazığ'daki çalışmaları sırasında dönemin Elazığ Valisi Hıfzı Ege, Belediye başkan vekili Dr. Mutemit Yazıcı, Elazığ Kültür Derneği Başkanı Yusuf Ziya Demokrat Parti İl başkanı Oğuz Karazaim ve Fikret Memişoğlu ilgilenmişlerdir.⁸⁴ Heyet Elâzığ'dan olumlu intibalar edinmiştir.⁸⁵

Fakat Elâzıglıların yapmış olduğu onca faaliyet ve çabalara rağmen Doğu Üniversitesi Erzurum'da kurulmuş ve Elâzıglılar tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmıştır. 1960 İhtilali'nden hemen sonra ise Elâzığ'da üniversite açılması konusu tekrar gündeme gelmiş ve bu konunun en önemli takipçisi ise Fikret Memişoğlu olmuştur.

Fikret Memişoğlu'nun başını çektiği bir grup Elâzığ'lı aydın Milli Birlik Komitesi'ne ortak bir dilekçe⁸⁶ göndererek Atatürk Üniversitesi'nin Elâzığ'a naklini talep etmişlerdir.⁸⁷ Atatürk Üniversitesi'nin Elâzığ'a naklini gerekçeleriyle istendiği bu dilekçeyle istenen sonuç alınamamıştır. Bunun yanında Teknik Okulu'nun açılmasında bir anlamda etkili de olmuştur.

Fikret Memişoğlu, Teknik Okulun Elâzığ'da açılması için yoğun bir gayret sarfetmiş ve bunun için yapılan tüm faaliyetlerde hemen hemen yer almıştır. Nihayetinde 27 Haziran 1961 tarihinde Elâzığ'da Teknik Okulun açılmasına karar verilmiştir.⁸⁸

⁸³ Fikret Memişoğlu, “Medrese'i Külliye”, *Turan Gazetesi*, Y.20, S.1714, 1 Haziran 1950, s.1-2.

⁸⁴ *Uluova Gazetesi*, Y.1, S.143, 12 Temmuz 1953, s.1.

⁸⁵ *Uluova Gazetesi*, Y.1, S.144, 14 Temmuz 1953, s.1.

⁸⁶ *Turan Gazetesi*, Y.30, S.4905, 15 Şubat 1961, s.1.

⁸⁷ *Elâzığ Gazetesi*, Y.10, S.3282, 12 Şubat 1961, s.1.

⁸⁸ *Elâzığ Gazetesi*, Y.10, S.3391, 28 Haziran 1961, s.1.

Bu karar üzerine Fikret Memişoğlu, Elazığ Gazetesi'nde "Teknik Okul Açılıyor" başlıklı aşağıdaki makaleyi kaleme almıştır:

"İnsanlar gibi şehirlerin de bahtı olduğuna inanırım. Tabiatın zengin imkânlarına, eşsiz güzelliklerine sahip olmasına rağmen Elâzığ bahtsız bir memleketidir.

Yukarda Türbe gibi duran Harput'dan belli...Kırkını aşanlar hatırlarlar ki, 341 den önce Elâzığ'da lise(Sultani) vardı, Erkek Öğretmen Okulu vardı. Kolejler, Daruleytam, Darulharir gibi okullardan başka birde Kondüktör Mektebi vardı. Yani bu günkü adıyla Teknik Okul.

Şeyha Sait isyanı, merhum Mahmut Esat'ın dediği gibi Elâzığ'ın mukave-meti ile önlenip inkılabın korunmasına rağmen Serficali Hilmi adındaki kumar-baz ve sefih bir valinin tahkiksiz isnadına inanılarak ihmal edilmiştir.

Bu ihmalin eseri olmak üzere, yukarda sayılan kültür müesseselerinin hepsi, tabii bu arada Teknik Okul da, Elâzığ'dan kaldırılmıştır.

Elâzığ kala kala bir orta okula kalmışsa da, bu orta okulda okuyanların mevcudu, civar vilâyet liselerinde okuyanların mevcudunu aşkın bir öğrenci kadrosuna sahip idi. Geçen zaman dönen devir, halkımızın kültür cehdi Elâzığ'dan kaldırılan bu müesseselerin tekrar kurulmasına imkân hazırlıyor. Milli bayramlarda belediye meydanına toplanan öğrencileri kuşbakışı hiç seyrettiniz mi?

İnsan bu manzara karşısında ister istemez sevinç ve övünç duyuyor. Bugün bu muhteşem manzarayı seyrederken, dünyanın kültürel imkânlarından, halen dahi mahrum kalışımız elbette bir bahtsızlıktır. Elâzığ'ın kara bahtıdır bu!

Ancak insanların bahtı döndüğü gibi şehirlerin de bahtı dönebilir. İlim heyetlerinin Elâzığ da açılmasına karar verdikleri Atatürk Üniversitesinin Düşük İktidar tarafından, ilmin rahmine, Elâzığa açtırılmamasına mukabil, Geçici Hükümet tarafından Teknik Okulun açılmasına karar verilmesi, Elâzığ'ın bahtı için müjdeli bir haberdir.

Bu karar ve bu haberle bizi sevindirenlere Elâzığ adına şükran sunmak, tarihe karşı bir saygı borcumuzdur."⁸⁹

Bu karar Elazığ kamuoyunda sevinçle karşılanırken Malatya'da ise belli kesimlerde tam aksi tesirlerin ortaya çıktığı görülmüştür. Malatya'da yayınlanan İnkılap Gazetesi Elazığ'da açılacak Teknik Okulu'nun aslında Malatya'nın hakkı olduğunu ve siyasi baskı ve kayırmalarla Elazığ'da kurulmasına karar verildiğini iddia etmiştir.⁹⁰ Bu iddialar üzerine Elâzığ basını tepkisini

⁸⁹ Fikret Memişoğlu, "Teknik Okul Açılıyor", *Elâzığ Gazetesi*, Y.10, S.3391, 28 Haziran 1961, s.1.

⁹⁰ *Turan Gazetesi*, Y.31, S.5028, 14 Temmuz 1961, s.1.

göstermiştir.⁹¹ Fikret Memişoğlu'da bu konuda “*Haksız Olup Bittileri Yutmuş yacağız*” başlıklı aşağıda ki makaleyi kaleme almıştır:

“Yukardaki başlık, Malatya da çıkan 10/Temmuz/961 tarihli İNKILAP refikimizin başlığıdır. Yutmak istemedikleri, Elâzığ'a açılmasına karar verilen Teknik Okuldur. Cümlelerin gelişinden anlaşıldığı üzere bir hayli “Haksız olup bittikleri” yutmuşlardır. Artık bu sonuncunun yutulmasına imkan kalmamış demek..

Komşumuz Malatya'lıların bir teknik okul için bu kadar feveran göstermeleri ilimizde gayet garip karşılandı. Çünkü yıllardan sonra tekrar Elazığ'a açılması kararlaştırılan bu teknik okul Elazığ'da kapanmadan evvel Malatyalılardan da mezun vermiştir. Elliye aşkın Malatyalı mühendis ve teknisyenlere sorulursa, bu gerçeği teslim ederler. Belki de hemşehrilerinin bu günkü il ve şahıslara hücumlarını haksız ve yersiz bulurlar.

Elazığda teknik okul varken, Tahtakılıç Maarif Vekili değildi. Bölgecilik, mahallilik memleketi kemiren bir hastalıktır. Tabiat şartlarına, iktisadi imkânlara, ilim kurallarına rağmen, şahsilik, bencillik, basit düşüncelerin, başında gelen bir kapristir. Yalnız Türkiye'nin şarkı değil, Eski dünyanın şarkı da bu yüzden bir hayli zarar görmüştür. Garba hayranlıkla bakışımızın gerçek sebebi budur.

Bugün Malatyalılar, aynı geri düşünüşün, aynı gerçeğin maalesef paslı bir aynası olarak karşımıza çıkmaktadır. Malatya mazgallarından ilk okları komşu illere atmaya başlamıştır. İlk hedef olarak Elâzığ'ı seçmiş bulunuyorlar. Hemde yıllarca Malatya kazasının eyalet merkezi, Malatya Sancağının Vilayet merkezi olan Elâzığ'ı.

Bu gün Malatyalıların gösterdiği tehevürü, dün Elâzığlılardan da gösterenler vardı. Bunun için birçok sebepler gösterilirdi. Mesela:

1- Başvekil merhum Fethi Okyar zamanında İsveçliler tarafından yapılan Türkiye'nin D.D. Yolları güzergâh şebekesi, Sivas dan Adanadan, Diyarbakırdan, Erzurumdan ve Vandan gelen tren yollarının kavşak noktası olan Elâzığ'ı göstermektedir. Bu kavşak noktanın, hiç bir iktisadi, içtimai, askeri zaruret yokken Malatyaya kaydırılması bu sebeplerden birisi olarak kabul edilmektedir.

Hemde devlete büyük masraflar açan Fevzi paşa tünellerinin açılması suretiyle. Bu yetmiyormuş gibi tren yolunun Elâzığ vilayet merkezine uğratılmaksızın Yolçatından Diyarbakıra kaydırılması, ilmi ve coğrafi şartlara karşı yapılan haksızlığın bir devamı sayılmaktadır.

⁹¹ Turan Gazetesi, Y.31, S.5029, 15 Temmuz 1961, s.1.

Elâzığ'a uğratılmayan tren, Malatyada iki istasyona sahiptir. Birisi umumi güzergâh üzerindeki istasyon, diğeri sırf Malatyalıların istasyondan istasyona rahatça gidip gelmeleri için şehrin göbeğinde yapılan ikinci istasyon.

Devletin zararına olsa bile yalnız Malatyalıların gönlü hoş olsun diye yapılan bu ikinci istasyon, bizce hoş karşılanmış ve bir ihtiyacın cevabı olarak telakki edilmişti. Buna rağmen Malatyalı komşularımız evvelce Elazığ da açılan bir okulun tekrar açılmasına niçin mütehammil değillerdir?

2- Koltuğunun altından Murat Nehri akan Elazığ, başucunda Gölcük gibi bir pırlanta olmasına rağmen, yıllardır susuzluktan kıvranmıştır. İçme suyu bulmakta dahi müşkülât çeken ilimize mukabil, Malatya Derme ve Sürgü kanalları ile milyonlar harcanarak sulanmıştır. Devletin himmet eliyle kır bayır, bağ bahçe haline geldiği için, Allah bilir ki kıskanmıyor, bilakis sevinip övünüyoruz. Elâzığ bu imkânlardan yıllarca mahrum bırakılmış olsa dahi.

3- Amerikada yapılan bir müsabakada dünyanın en güzel ipeklilerinin Elâzığ da dokunduğu anlaşılmışna rağmen, o günkü hükümetin himayesizliğinden, bu sanayi tamamen sönüp gitmiş, yalnız hazin bir hatıra olarak dedikodusu kalmıştır.

4- Başbakan olan Hasan Saka'nın da Elâzığ halkevinde yüzlerce kişinin huzurunda itiraf ettiği üzere Türkiye'nin en uzun elyaflı pamuğu Malatyada değil, Elâzığ ve Iğdır'da yetişmektedir. Bunun için İktisad vekili Bayar'ın Elâzığ'a geliş zamanında İplik ve Dokuma Fabrikasının Elâzığ'da kurulacağı itiraf edildiği halde, Dokuma Fabrikası Malatyada açılmıştır.

Biz bu hikmeti hükümete boyun eğerek bunu da hoş karşılamış insanlarız. Bu işe ait etütlerin dosyası ve fenni heyetin verdiği raporlar incelendiği zaman, İplik fabrikasının Elâzığ'dan Malatya'ya kaydırılmasında hiç bir ilmi ve iktisadi sebep ve zaruret olmadığı, esef ve hayretle müşahade edilir. Tek sebep şahsi otorite ve kraldan fazla kral olmak telaşındakilerin hoş kişiliğidir.

5- Eski iktidar zamanında doğunun ihtiyacına cevap verecek büyük bir kiremit fabrikası ve büyük teferruatı ile bir et kombinası hatta cer atölyesi kurulması hususunda yapılan etütler, ilmi zaruretlere dolayısı ile Elâzığ lehine tecelli ettiği halde, bu tecellinin tatbikatına imkân bahşedilmemiştir. O günkü gazeteler tarafından bu müjdeli haberlerin yayınlanmasına rağmen ilmin icabı havai bir fişek gini sönüp gitmiştir.

6- Bu gün yeniden kurulması kararlaştırılan Teknik Okuldan başka, Sultani'ye, yani ilkokulundan lisesine kadar bütün kısımları bulunan liseye, erkek öğretmen okuluna, yatılı okullara, kolejlere malik olan Elâzığ, eski iktidar zamanında bütün bunlardan mahrum bırakıldığı gibi, bir kaç defa da kaza olmak tehlikesi geçirmiştir. Bütün bunlara rağmen bu gün Malatyalıların gösterdiği fevaranı ve saldırışı göstermiyen Elâzığlılar daima mütevekkil kalmışlardır.

7- Bilhassa 1938 yılında Elâzığ'a teşrif eden Atatürk: (Bu güzel memleketi bana yanlış tanıtmışlar) diye üzülmüş, Gölcük kenarında başlanmasına emir verdiği askeri ve iktisadi tesisler, etüt safhasından inşa safhasına geçtiği halde vefatı dolayısıyla yüzüstü bırakılmış, faaliyette bulunan askeri ve sivil heyetler geriye çekilmiştir. Bu gün arşive atılan o işe ait dosya Atatürk'ten kalma hazin bir hatırayı saklamaktadır.

Bu gerçeklerin hepsini Elâzığlılar gibi Malatyalı komşularımız da bilirler. Bu bilgilerinden dolayı açılacak olan Teknik Okulun, Elâzığlılar gibi Malatyalılara da, sevinç getirmesini beklerdik.

Çünkü Malatyanın umranı bizim için sevinç vesilesidir. Yalnız Malatyanın değil, komşu illerimiz olan Diyarbakırın, Erzincanın, Tuncelinin, Bingölün ve bu çevre içinde bittabi Elâzığın da umranını bir memleket kalkınması olarak gönülden arzu etmekteyiz.

Elâzığ münevverlerinin bu müşterek düşüncelerine mukabil, Malatya aydınlarının bu günkü yersiz galeyanı, basit bir hodbinliğin tecellisi olmuyor mu?

Bu tehevür ve tahakküme, eski devre tahassürden kalma iktidar ihtirası sebep olsa gerek...

Ancak Sayın İnönü demokrasiye inandığı günden beri mahallilikten ve şahsi kaprislerden vazgeçtiği halde onun, eteğine sarılanların modası geçmiş bu kaprisi, her fırsatta bayrak yapmaları, modern bir davranış değildir.

Ömründe Elâzığ'a gelmiyen ve Elâzığı görmiyen hatta bakan olmadan evvel müteaddit defa parti için davet edildiği halde Elâzığ'a karşı alakasız kalan Tahtakılıç'ı ithama kalkışmak, yalnız bu şahsa karşı insafsızlık değil, ilmi ve içtimai zaruretlere karşıda hürmetsizliktir.

Çünkü bu okulun açılmasına Tahtakılıç değil, evvel ve ahır etütler yapan ilim heyeti karar vermiştir. Sayın maarif vekilinin yaptığı iş ilmi lüzuma riayet ve bunun tatbikatına mübaşeretten ibarettir.

1942 yılında ikinci üniversite Haftasını kutlamak için Elâzığ'a gelen üniversite rektörü Cemil Birsal, Türkiyede nüfusuna nisbetle üniversiteye en çok talebe gönderen ilin Elazığ olduğunu itiraf ettikten sonra:

(bu münevver şehrin hemşehrileri olarak, hepinize bir iftihar payı düşmektedir. İlerde bu aziz vatanda Şark üniversitesi kurulacak olursa, hiç şüphesiz bunun bir numaralı sahibi, Elâzığ ve Elâzığlılar olacaktır.)

Diye sözünü bitirmiştir.

İnönü'nün de en çok sevdiği ve saydığı, en yetkili ilim adamının, bir üniversiteyi layık gördüğü Elâzığ'a Malatyalı komşularımızın bir Teknik Okulu reva görmemesi en azından bir insafsızlık değilmidir?

Bakanlıktan çekilmesi istenen Tahtakılıç da C.K.M.P. nin değil Milli Birlik Komitesinin, Milli Eğitim bakanıdır. Hem de gerek Elâzığlılar, gerekse bu mevzuda C.K.M.P ile hiç bir münasebeti olmayan bir bakandır. Bu realite karşısında C.H.P kalesi olan Malatyanın bir müddet daha mazgalları kapaması, Altı okunu tirkeşine sokması gerekir. Henüz seçime bir hayli zaman olduğuna göre Malatyalı komşularımızın iktidar sevdasına dayanan bu heyecan ve fevranlarını vakitsiz buluyoruz. Bir az daha sabretmeleri sabırlı olmaları gerekir. O zaman:

*Mevlam görelim neyler
Neylerse güzel eyler”⁹²*

Bu karar üzerine Elâzığ'dan siyasi parti temsilcileri sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan 8 kişilik bir heyet hem Milli Birlik Komitesine hemde Milli Eğitim Bakanı'na teşekkür etmek üzere Ankara'ya gitmişlerdir. Bu heyette, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ni temsilen Fikret Memişoğlu, Adalet Partisi'nden Ömer Sanaç, Cumhuriyet Halk Partisi'nden Fahri Karakaya, Elazığ Ticaret odasından Nevzat Zaimoğlu, Öğretmenler Derneği'nden Turgut Gençosman, Elâzığ Yüksek Tahsil Gençliği adına Mustafa Örs, Elazığ Barosu'ndan Özdal Dalukay, ve Esnaf Dernekleri Birliği başkanı İbrahim Oğuz yer almıştır.⁹³Fikret Memişoğlu, Teknik Okulu'nun eğitim öğretime başlaması için de Elazığ Kültür Derneği başkanı olarak aktif olarak görev almıştır.⁹⁴

Teknik Okulu'nun açılmasıyla Elâzığ'da bir üniversitenin kurulması için faaliyetler hızlanmış ve Fikret Memişoğlu başta olmak üzere dönemin birçok Elâzığlı aydın ve önde gelen eşrafı kamuoyu oluşturarak çalışmalar yapmışlardır.

1966 yılında Fikret Memişoğlu, Nurettin Ergücü, Kerim Sunguroğlu, Halil Bilginoğlu, İbrahim Alkan, Galip Uslu, Cavit Kılıççöte, Ali Okay, Tuğmen Ciranoğlu gibi Elazığlılar tarafından Elazığ Üniversite Derneği kurulmuştur. Fikret Memişoğlu kurulan bu Üniversite Derneği idare heyetinde yer almıştır.⁹⁵

Daha sonra Elâzığ'da kurulması düşünülen Veteriner Fakültesi içinde çabalar harcamış Ankara ve Elâzığ'da bir anlamda lobi faaliyetleri yürütmüştür. Hastalığının en şiddetli dönemlerinde bile ne oldu veteriner fakültesi diye sorduğunu yakın arkadaşları anlatmaktadır. Hatta Fikret Memişoğlu'nun

⁹² F.M, “Haksız Olup Bittileri Yutmayacağız”,*Turan Gazetesi*,Y.31, S.5029, 15 Temmuz 1961, s.1-3.

⁹³ *Elâzığ Gazetesi*, Y.10, S.3409, 19 Temmuz 1961, s.1.

⁹⁴ *Turan Gazetesi*, Y.34, S.5583, 8 Mayıs 1963, s.1.

⁹⁵ *Yeni Harput Gazetesi*, Y.11, S.3416, 17 Aralık 1966, s.1.

ölmeden önceki son yazısı Veteriner Fakültesi ile ilgilidir. “Veteriner Fakültesi!” başlıklı makalesinde şunları ifade etmiştir:

“Tek Fakültemi bu. Koskoca üniversiteden, bize miras kalan biricik Fakültedir. Biliyorlar, biz de biliriz. Bilim kurullarının etüdleri sonunda, Doğu Üniversitesinin tek bir rektörlük altında, Elâzığ'da açılması kararlaştırılmıştı. Bu ilmin objektif kararıydı. Fakat politik bir rüzgar, bir bahçeyi harâb eden kasırga gibi, bu kararı tahrip etti. Devam ede gelen zarar, bizim değil milletindir. Onlar bunu biliyorlar, biz de bunu biliyoruz. Fuzûli'ye nasıl hak vermezsiniz:

Dili zârımda ne kim vâr biliptir, bilirim,

Yâr hâl-i dilimi zâr biliptir bilirim.

Hiç bir hakikat gizli kalmaz. Nitekim bu gerçeğe geçen yıl Elâzığ'ı şerefleştiren profesörler de açıkladılar. Yapılan siyasi hatânın geç de olsa düzeltilmesi için, Veteriner Fakültesi nîve olmak üzere, Harput Üniversitesi'nin kurulması temennisinde bulundular.

İlmi incelemeler sonunda, Türkiye'de kurulacak 3. Veteriner Fakültesi'nin en uygun yerinin, Elâzığ olduğu bir rapor halinde belirtilmiştir. Bu rapor profesörler kurulunca ittifakla tasvip edilmişti. Millî Eğitim Bakanlığı da ikinci bir hatâdan sakınarak, ilmin bu görüşünü teyid etti. Bütün bunları da biliyoruz. Elimizde karar suretleri var çünkü...

halkımız bilmekle kalmıyor. görmek istiyor. 1968 yılı baharında Veteriner Fakültesinin temel atma gününü bekliyerek, gözlem ve özlem içindedir. Ama aldığımız haberler yine üzücü, yine ezici...

İş, plânlamada takılıp kalmış. Halk kendi tabiri ile yeni bir plân çevrilmesinden kuşku...

Aydınları bir yana bırakalım, esnaf, san'at erbabı ve köylüler, Ankara'ya hey'et göndermek telaşı içinde... Bizim halkımız, aydınlarımızdan daha uyanık ve yanıktır. Formalist ve merâsimperverlikten tiksindiği için, progratik bir kabiliyetle, her işi pratik yoldan yürütmek ister. Gerçekten de öyle değil mi? Bu kadar kademedan atlıya atlıya gelen bir kültürek dâva, plânlamada desteklenmek gerekirken, kösteklensin! Ne hazin tecelli?! Olsa olsa yine bu subjektif sebeplerden olmak gerekir.

Galiba yine bir hey'ete yol görünüyor. uzun boylu mazbatalar ve dilekçeler, kör düğümü çözemez. Milletvekillerimizin kargaşa ve taşgala içinde oldukları şu zamanda, yine halka gayret düşüyor. Halkın söz, hakkın sözü olduğuna göre, bu haklı dilek de gerçekleşecektir elbet. İlimli politikanın objektif görüşle, subjektif rotüşün çalışmasından usandık artık. Zarardan başka yararı da yok.

*Allah bu dâvanın gerçekleşmesine kalkışanları, muzaffer ve muvaffak kılsın. Amin...*⁹⁶

6. Elâzığ Kültürü ve Folklor Çalışmaları

Fikret Memişoğlu Harput folklorunu tarihi sürecin bu folklore etkileri ciddi bir şekilde araştıran ilk ve tek kişidir. Ayrıca köy köy dolaşarak kaybolma, unutulma aşamasındaki Harput türkülerini güfte, makam, ve olayları, manileri, bilmeceleri, hikayeleri toplayarak etnografik bir çalışma yapmıştır. Harput musikisi üzerine çalışmalar yapmıştır. Güfteleri kâğıda dökmüş, makamları ve usulleri banda kaydetmiştir.⁹⁷ Özellikle Hafız Osman Öge'den faydalanarak müstezat, beşiri hoyrat, tecnis maya, nevrüz, ibrahimiye, divan, tatvan gibi makamların orjinal okunuşunu, doğru söylenişini banda aldırıp günümüze ulaşmasını sağlamıştır.⁹⁸ Bunları TRT radyolarına göndermiştir.

Fikret Memişoğlu, Elâzığ halk oyunlarının sahnede uygulanışı ve kareografisini yapmış, oyunları derleyip toparlamıştır.⁹⁹ İlk defa onunla birlikte sistemli bir şekilde folklor ekipleri kurulmuştur. Kurup yetiştirdiği bizzat çalıştırdığı Elâzığ Folklor ekipleri tüm Türkiye'de halk oyunları yarışmaları gösterilerine katılmış, başarılar elde edilmiştir.

9 Şubat 1958 tarihinde Fikret Memişoğlu başkanlığında hazırlanan Elazığ Folklor Ekibi Avrupa'daki halkoyunları gösterilerine katılmak için açılan müsabakaya katılmışlardır.¹⁰⁰ İstanbul Açık Hava Tiyatrosunda yapılan folklor gösterilerinde büyük beğeni ve takdir toplamıştır.¹⁰¹ Yine aynı yıl içinde ikinci bir müsabakada bu defa Ankara'da yapılmıştır. Elazığ'ın da içinde bulunduğu on ilin folklor ekibi gösteri yapmış ve bunlar arasından seçilecek ekipler *Brüksel Sergisi*'nde halkoyunları gösterilerine katılmasına karar verilmiştir. Balkan milletlerinin oyunları ile karışmasın diye Kırklareli ekibi ve hazırlıklara katılmadıkları için İçel ekibi hariç tüm ekiplerin katılması kararlaştırılmıştır. Daha sonra ise Brüksel Sergisi'ne katılacak olan bu ekipler içerisinde Elazığ ve Sivas ekipleri de çıkartılmıştır.¹⁰² Fikret Memişoğlu yapılan bu uygulamanın aşağıdaki muhtelif sebeplerden dolayı olduğunu belirtmiştir.

“Birinci sebep Elazığ ve Sivas da Demokrat Parti'nin seçimi kazanamaması

⁹⁶ Fikret Memişoğlu, “Veteriner Fakültesi!” *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5453, 16 Mart 1968, s.1.

⁹⁷ Cahit Koç, “Fikret Memişoğlu’nu Anarken”, *Elazığ Kültür Tanıtma Dergisi*, Y.19, S.28, Temmuz 2007, s.22.

⁹⁸ Cenani Dökmeci, “Hafız Osman Öge'nin Ardından”, *Turan Gazetesi*, Y.46, S.9422, 11 Kasım 1975, s.1.

⁹⁹ Türker Eroğlu, “Harput'un Sesi”, *Turan Gazetesi*, Y.51, S.11077, 15 Nisan 1981, s.1.

¹⁰⁰ *Uluova Gazetesi*, Y.6, S.1532, 7 Şubat 1958, s.1.

¹⁰¹ Fikret Memişoğlu, “Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -2-”, *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.985, 10 Eylül 1958, s.1.

¹⁰² Fikret Memişoğlu, “Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -1-”, *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.984, 9 Eylül 1958, s.1.

İkincisi; Brüksel'deki gösterilen gündüz yapılacağından (Çaydaçıra) oyununun orijinalitesinin kayıp olacağı,

Üçüncüsü ise, Elazığ ekibini diğer ekiplerden şimşek parıltısı ile ayıran, (Çaydaçıra) oyununun, folklorik bir oyun olmayıp, sonradan icat edilişi imiş...”¹⁰³

Fikret Memişoğlu ortaya atılan bu sebepler üzerine cevaplar vermiş özellikle Çaydaçıra oyununun sonradan icat edilmediğini binlerce yıllık Türk kültüründe süzülüp gelen bir tarihi milli halkoyunu olduğunu vurgulamıştır.¹⁰⁴ Ayrıca Elâzığ'da yaşları seksenin üzerinde olan insanlarla yaptığı görüşmelerde bu oyunun çok eskiden beri Harput ve çevresinde oynandığını da tespit etmiştir. Basın Yayın Umum Müdürlüğü'nün bu uygulamasına tepkisini göstermiştir.

Fikret Memişoğlu'nun yönetiminde Elazığ Folklor ekibi Erzurum'un kurtuluş günü olan 12 Mart tarihinde Erzurum'da yapılacak törenlerde sahne almıştır.¹⁰⁵

Fikret Memişoğlu, 1960 yılında İngiltere'de 1947'de itibaren geleneksel olarak yapılan Uluslararası Folklor Müzik Festivaline katılmış ve büyük bir uluslararası başarı sağlamıştır. Elâzığ'ın Çayda Çıra oyununu tüm dünyaya mumlu dans olarak tanıtmıştır.

Festival Ekibinde klarnet Mevlut Canaydın, davulcu Hıdır Sezgin, Hüseyin Sarısaltık, Ferzan Alagök, Orhan Alagök, Demir Korkmaz, Mustafa Dinç, Feti Özdemir, Saffet Malatacık, Hanifi Başaran Elazığ'da çalışmalarına başlamıştır. Ankara'da ekibin işlerini Avukat Rasim Küçükkel takip etmiş ayrıca ekibe katılacak olan 6 kişilik kız oyuncularını ise Ankara'da hazırlıklara devam etmişlerdir.¹⁰⁶

Nurettin Ergücü Bu olay hakkında Turan Gazetesi'nde şunları ifade etmiştir:

“...1960 yıllarında biz lise son sınıf öğrencileriyiz. Edebiyat öğretmenimiz Fikret Memişoğlu o dönemde Harput Kültür Derneği başkanlığını yürütmekte ve Harputumuzun edebiyatı ve folklorü ile ilgili güzel çalışmalar yapmakta. Şehrimizde Saray Sinemasında ve 10. Tümen bahçesinde ve şehrimiz içinde folklor gösterileri yapmakta ve o dönemde Elâzığımızda 4. grupta oynanan kendi oyun ekibimiz arasında müsabakalar düzenlenmekte ve yapılan bu müsabakalarda iyi oynayan ekipler arasında seçilen iyi oyuncularla yapmış

¹⁰³ Fikret Memişoğlu, “Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -2-”, *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.985, 10 Eylül 1958, s.1.

¹⁰⁴ Fikret Memişoğlu, “Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -3-”, *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.986, 11 Eylül 1958, s.1.

¹⁰⁵ *Elazığ-Harput Sesi Gazetesi*, Y.1, S.68, 11 Mart 1958, s.1

¹⁰⁶ *Uluova Gazetesi*, Y.8, S.2202, 19 Nisan 1960, s.1.

olduğu yeni bire ekiple Türkiye Halk Oyunları yarışmasına katılmıştı. 1960 yılının Mayıs aylarında yapılan bu Türkiye folklor yarışmasında Elâzığ ekibi Türkiye birincisi olmuştu. Elâzığımız bu gururlu yarışmanın sevincini ve coşkusunu yaşamakta idi.

1960 yılında her milletin folklorunda birinci olanları İngiltere B.B.C Radyo ve TV nin düzenlemekte olduğu, Dünya Longollen Müzik ve Folklor yarışmasına iştirak etmeleri hakkında Elâzığ ekibi kazanmış gel gör ki ekibimizin Londra'ya gitmesi için tahsisat ve döviz lazım. O ara Türkiye'de de 27 Mayıs ihtilali olmuş bakanlıklar genel müdürlükler işlevlerini durdurmuş, hocamız Fikret Memişoğlu ne yapacağını şaşırmış durumda İngiltere'ye gitmeleri için döviz tahsisi lazım yurt dışına çıkışları için gerekli müsadelerin verilmesi lazım fakat ortada bu konuları halledecek meraf yok. Hocamız Fikret Bey anlatıyor:

Bu sıkıntıları çözebilecek tek insan o dönem ihtilal yapan komite başkanıdır. Ancak halledebilecek durumda olan bu zata da kavuşabilmek çok zor ne yapalım diye düşünüp dururken birden aklıma, folklor ekibi ile konsey başkanı Cemal Gürsel'in çalışmakta olduğu binanın köşesine folklor ekibimizi götürerek hazır vaziyette beklemeğe başladık. Konsey başkanının arabasını görünce bizim klarnetçi Mevlüt ile davulcu Hıdır'a hemen çalın diye komut verdim. Ekibimizde oynamaya başladı. Cemal Gürsel bizleri bu vaziyette görünce bu ne oluyor diye sorup yanımıza geldiler. Ben de; biz Elâzığ ekibiyiz. Folklor yarışmasında Türkiye birincisi olduk. İngiltere'de Dünya Folklor yarışmasına iştirak etmemiz için bizlere yardımcı olunuz diye söyleyince çok memnun olduklarını ifade ederek yanındakilere gerekli talimatları vererek yurt dışına çıkmamızı sağladılar. 1960 yılında İngiltere'de yapılan Dünya Halk Oyunları yarışmasında ekibimiz çayda çıra oyunu ile Dünya birincisi halay oyunuyla ekibimiz dünya üçüncülüğünü iftiharla kazandılar..."¹⁰⁷

1960 yılında Fikret Memişoğlu'nun hazırladığı Elâzığ Folklor ekibi İngiltere Llangollen (Langolin) kasabasında düzenlenen birçok ülkenin katıldığı Folklor festivalinde Elâzığ türküleriyle birincilik Çayda Çıra oyunuyla üçüncülüğü elde etmiştir.¹⁰⁸

"Langollen'de 24 memleketin iştirakiyle başlanan Milletlerarası açık hava oyunları festivalinde Türk ekibi büyük bir başarı sağlamıştır. Türk Cenk oyunları ekibi birinciliği Folklor oyunları grubu da üçüncülüğü kazanmışlardır."¹⁰⁹

"İngiltere'de yapılan Milletlerarası folklor festivalinde folklor ekibimiz üçüncü olmuştur. Folklor ekibimizin gösterileri büyük bir ilgi ile takip edilmiştir. İngiliz televizyon ve filmcileri gösterileri tesbit ederek yayınlamışlardır. Büyük takdirlere vesile olan Türk folklor ekibi hakkında İngiltere

¹⁰⁷ Nurettin Ergücü, "Üniversitemizin Başarısı", Turan Gazetesi, Y.64, S.14797, 12 Haziran 1993, s.1-3.

¹⁰⁸ Uluova Gazetesi, Y.8, S.2273, 15 Temmuz 1960, s.1.

¹⁰⁹ Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1433, 10 Temmuz 1960, s.1.

matbuatında çeşitli yazılar neşredilmiştir. Türk Folklor ekibi yurda dönüşünde Gazeteciler Cemiyeti'nin tertip ettiği programda gösterilerin tekrarlayacaktır.”¹¹⁰

İngiltere'deki bu başarıdan sonra Fransa'nın Nis şehrinde yapılan gösterilerde de büyük bir başarı elde etmişlerdir.¹¹¹ Nis şehrinde şeref misafiri olarak ağırlanmışlardır.¹¹²

Avrupa'da çeşitli şehirlerinde gösterilere katılarak büyük başarı elde eden Folklor ekibi Ağustos ayının ilk haftası Elazığ' dönüştür.¹¹³ Elazığ Merkez Okulları Yaptırma ve Fakir Çocukları Korumu Derneği'nin düzenlediği geceye katılarak bu derneklere katkıda bulunmuşlardır.¹¹⁴ Avrupa'da başarı elde eden Elazığ Folklor Ekibi, Elazığ Halkının halkoyunlarına ilgisini artırmak için 30 Ağustos 1960 tarihinden itibaren akşamları Elazığ Aile Çay Bahçesinde folklor gösterilerine başlamıştır.¹¹⁵ Bu çalışmalar ilerleyen yıllarda da devam etmiş ve Elazığ halkı bu gösterilere büyük ilgi göstermiştir.¹¹⁶ Büyük bir başarı elde eden Folklor Ekibi Elazığ ilçelerinde de gösteriler düzenlemiştir.¹¹⁷

Elazığ Folklor Derneği çatısı altında Fikret Memişoğlu'nun gayretle-riyle Avrupa ve Türkiye'de ses getiren başarılarından sonra yurt içi ve yurt dışında Elazığ Folklor Ekibi'nin gösteri sunmaları için teklifler gelmeğe başlamıştır. Folklor ekibi turneler düzenlemeğe başlamıştır.¹¹⁸

Sivas'ta gösteri düzenlenmiştir.¹¹⁹ Akşehir'de 6 Temmuz 1963 tarihinde Elazığ-Harput Folklor Derneği kurulmuştur.¹²⁰

Fikret Memişoğlu'nun nezaretinde hazırlanan Mustafa Turan, Cahit Yener, Deniz Çiçek Tahsin Şekeroğlu, Abdurrahman Turan, Zülfü Bircan, Yaşar tahi ve Hıdır Sezgin'den oluşan Elâzığ Folklor Ekibi 7-12 Temmuz 1964 tarihleri arasında yapılan 3. Bursa Festivaline katılmıştır.¹²¹

¹¹⁰ Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1442, 15 Temmuz 1960, s.1.

¹¹¹ Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1445, 19 Temmuz 1960, s.1.

¹¹² Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1449, 28 Temmuz 1960, s.1.

¹¹³ Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1459, 4 Ağustos 1960, s.1.

¹¹⁴ Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1463, 9 Ağustos 1960, s.1.

¹¹⁵ Uluova Gazetesi, Y.8, S.2315, 2 Eylül 1960, s.1.

¹¹⁶ Uluova Gazetesi, Y.9, S.2570, 4 Temmuz 1961, s.1.

¹¹⁷ Uluova Gazetesi, Y.11, S.3180, 28 Haziran 1963, s.1; Uluova Gazetesi, Y.11, S.3185, 4 Temmuz 1963, s.1.

¹¹⁸ Uluova Gazetesi, Y.9, S.2547, 8 Mart 1961, s.1.

¹¹⁹ Uluova Gazetesi, Y.9, S.2595, 2 Ağustos 1961, s.1.

¹²⁰ Uluova Gazetesi, Y.12, S.3420, 5 Nisan 1964, s.1.

¹²¹ Yeni Harput Gazetesi, Y.9, S.2662, 5 Temmuz 1964, s.1.

1964 yılında İstanbul Halkoyunlarını Yayma ve Yaşatma Cemiyeti tarafından Açık hava Tiyatrosunda düzenlenen Milletlerarası VII. Folklor gösterilerine katılmış ve büyük bir ilgi görmüştür.¹²²

1967 yılının Temmuz ayında Elazığ Halkevi Folklor Ekibi Sivas Valisi Vefik Kitapçığıl'ın davetlisi olarak Fikret Memişoğlu yönetimindeki folklor ekibi Sivas'ta halkoyunları gösterisine katılmıştır. Sivas'ta yapılacak gösteriye; Zülfü Bircan, Güçmen Memişoğlu, Celal Sarsılmaz, Akın Çelik, Adnan Öztürk, Tuncer Ural, Ruhi Fanuscu halkoyunları yer almıştır. Ayrıca ses sanat-kârlarından Enver Demirbağ ve Nihat Kazaoğlu'da bu ekibe katılmıştır.¹²³

Elde edilen bu başarı hakkında Dursun Çolakoğlu Yeni Harput Gazetesi'nde *"Folklor Ekibimizin Başarı ve Hatırlattıkları"* başlıklı aşağıdaki makalesinde şunları ifade etmiştir:

"Bu hafta basın ve radyolarımızdan Türk folklor ekibinin Avrupa turnesindeki başarılarını öğrenmiş bulunuyoruz. Bilhassa İngiltere'de Milletlerarası Milli Oyunlar Festivalinde hayranlıkla takip edilen gösteriler neticesinde kazandığımız büyük dereceler bizlere güvenç ve sevinç vermiştir. Cenk ve halay takımlarımızın figür ve hareketlerine hakim olan asil hatlar mensup olduğu Türk milletinin yüksek duygularını ve inancını en güzel bir şekilde sembolize etmiştir.

Bu arada hususiyet gösteren kıvancımız Elâzığ ekibinin yapılan müsabakalarda ikinci ve üçüncü olmak suretiyle dereceler kazanmış olmasıdır.

Geçmişte sırt çevirdiğimiz milli oyunlarımıza değer vermemiz ve milletlerarası müsabakalarda görünmemiz san'at ve milli musikimiz bakımından çok kazançlı olmuştur. Bir kere daha anlaşılmıştır ki kendi öz benliğimize yönelmemiz kapalı kalan hasletlerimizi ortaya çıkarmamız fantazi olan taklitçiliklerden daha faydalı ve değerli olmaktadır.

*Bu başarının doğurduğu milli duygular içerisinde şu hususları hatırimızdan çıkarmamalıyız. Türk medeniyetini yükseltmek ve mümtaz vasıflarını tanıtmak için ecdattan gelen üstün hasletlerimize inancımız tam ve sağlam olmalıdır. Zira milletleri millet yapan taşıdığı ruh ve inançtır. Taş taş üzerinde kalmayan Almanya'da Alman ruhu ve inancı bugün harikalar yaratmıştır. Batı uygarlığında sanayi ve müsbet ilimler sahasında da yarışa bilmek için inanç ve birlik içerisinde öz cevherimiz olan Türk zekâsı ve kabiliyetine güvenelim ve çalışalım."*¹²⁴

Fikret Memişoğlu'nun kendi deyimiyle *"ivazsız ve garazsız"* bir şekilde çabalayan¹²⁵ hiçbir iddiası ve talebi olmadan fakat büyük külfetlere katlanarak

¹²² Uluova Gazetesi, Y.12, S.3538, 26 Ağustos 1964, s.1.

¹²³ Yeni Harput Gazetesi, Y.12, S.3589, 15 Temmuz 1967, s.1.

¹²⁴ Çolakoğlu, "Folklor Ekibimizin Başarı ve Hatırlattıkları", Yeni Harput Gazetesi, Y.5, S.1445, 19 Temmuz 1960, s.1.

¹²⁵ Burhan Gürdoğan, "On Beş Yıl Sonra", Elâzığ Gazetesi, Y.15, S.4518, 26 Şubat 1965, s.1.

Elazığ'ın her meselesinden ön saflarda yer almıştır. Bu anlamda 12 Haziran 1966 tarihinde yapılan Folklor gösterileri sebebiyle Elazığ Valiliği tarafından Fikret Memişoğlu'na aşağıdaki teşekkür mektubu gönderilmiştir:

“Köşesinde çalışan, hiç bir iddiası ve talebi olmıyan, fakat büyük külfetlere katlanarak, Elâzığ adını, Folklor ekibi ile Londra ve Nis radyo ve televizyonlarında takdirle tekrarlatan Yeni Fırat Dergisi sahibi Av. Fikret Memişoğlu'na 12.6.1966 günü yapılan folklor gösterisi dolayısı ile Valiliğimiz tarafından teşekkür mektubu gönderilmiştir.

Kadirbilirliğin vesikası olan bu mektubu, aynen yayınlıyoruz.

12/Haziran/1966 günü Keban Barajı inşaatının temel atma töreni münasebetiyle ilimize teşrif eden Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Başbakanımız ve diğer mümtaz misafirler şerefine verilen öğle yemeğinde, Elâzığ'ın folklor değerini gösteren ekibi ve bilhassa sizi tebrik eder, teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf YAKUPOĞLU

VALİ¹²⁶

7. Basın Hayatı

Fikret Memişoğlu, gençliğinden itibaren Elâzığ basınında yazı, şiirlerini görmektedir. Elâzığ'da Turan, Doğu Postası, Elâzığ, Uluova, Harput, Yeni Harput gibi gazetelerde yazı ve şiirleri yer almıştır. Yazılarında daha çok Elâzığ kültürü, folkloru ve Elâzığ'ın sosyal siyasi iktisadi sorunları ve bu sorunların çözümü için kaleme alınmış yayınlardır. Elâzığ folkloru, musiki, kültürü ile ilgili yazmış olduğu inceleme yazıları, şiirleri daha sonra hazırlanacak olan kitapların bir başlangıcı olmuştur.

Gazetelerde aruzla yazmış olduğu şiirleri Fikret Memişoğlu, F. Memişoğlu, F.M imzasını kullanırken hece ölçüsüyle yazmış olduğu şiirlerinde ise Yolcu mahlasını kullanmıştır. Yine gazetelerde ki yazılarında ise Fikret Memişoğlu ve F.Memişoğlu imzalarını kullanmıştır.

Fikret Memişoğlu'nun Elâzığ Basınında ki ilk imzasını 1945 yılında tesadüf etmekteyiz.

17 Şubat 1945 tarihli Turan Gazetesi'nde “Okuyucularımıza” başlıklı bu haberde;

“...Ülkü, yedigün, Boğaziçi ve diğer edebi dergilerde yazıları çıkan iki genç muharrir hemşehrimiz gazetemizle yakından ilgilenerek yazı vermek yurtseverliğinde bulunmuşlardır. Kendilerine teşekkürlerimizi sunarız. Değerli yazılarını hassasiyetle takip edeceğinize emin bulunduğumuz bu hemşehrilerimizden birisi, gene yurdumuzun tanınmış muharrir ve şairi Kesirikli

¹²⁶ Elâzığ Gazetesi, Y.16, S.4918, 17 Haziran 1966, s.1.

Osman Remzi Beyin oğlu hakim Fikret Memişoğlu'dur...."¹²⁷ bilgisi verilerek Fikret Memişoğlu'nun yazı yazmağa başlayacağı haberine yer verilmiştir.

Aynı tarihli Turan Gazetesi'nde F. Memişoğlu imzasıyla Hacı Hayri'nin ruhuna armağan ettiği gazeli yayınlanmıştır.¹²⁸ Turan Gazetesi'nde ki bu ilk şiirden sonra 3 Mart 1945 tarihli nüshasında da yine bir gazeli yayınlanmıştır.¹²⁹

Yine bu yıllarda Elâzığ Halk Türküleri üzerine yapmış olduğu araştırması Turan Gazetesi'nde tefrika halinde yayınlanmıştır. Turan Gazetesi'nde "okurlarımıza" başlıklı haberle okuyuculara yazı dizisi hakkında şu şekilde bilgilendirme yapılmıştır:

"Fuzilideki ince ruhu ve en yüksek sanatkârlarımızı gıpta ettirecek ahengi ile yurdumuz için değerine ölçü biçilmez bir hazine olan folklorumuzu tanıtmak kaybetmemek, yaşayış ve gelişimin sağlamak amacile gelecek sayımızdan itibaren halk türkülerimizi vakalar ile birlikte tahlil eden bir tetkik serisinin neşrine başlıyoruz. Etüdü hazırlayan yazı arkadaşımız ve Hacı Hayriye yazdığı değerli gazelle kendisini yakından tanıdığımız **F.M.** dir."¹³⁰

Bu Elâzığ Halk Türküleri üzerine yapmış olduğu çalışmada Kövenk Türküsü¹³¹, Fide Türküsü¹³² ve Hozat Türküsü¹³³'nün vakalarıyla birlikte incelemiştir. Turan, Harput, Elâzığ, Yeni Harput gibi gazetelerde halk türküleri ve folklor çalışmalarıyla ilgili yazıları yayınlanmıştır.

Turan Gazetesi'nde Kesrik'te geçen çocukluk yıllarına ait bir sapanla serçe avlaması olayını anlattığı bir yazısı yayınlanmıştır. Bu anısında bahsettiği gibi avcılık yapmamaya ant içtiğini belirtmiştir.¹³⁴

Elâzığ Basınında Yolcu mahlasıyla ilk şiiri Turan Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Turan Gazetesi'nde Yolcu mahlasını kullandığı ilk şiiri "Kövenk'e doğru" şiiridir.¹³⁵ Bu şiirden sonra Turan Gazetesi başta olmak üzere birçok süreli yayında Yolcu mahlasıyla şiirleri yayınlanmıştır.

Elâzığ'ın mesele ve sorunlarıyla ilgili ilk yazısı ise Aksaray (İğiki) ve Kızılay (Kesirik) yollarının şehirle bağlantısının düzgün sağlanması ve var olan yolların ıslahıyla bu yerleşim birimlerinin dinlenme ve eğlence merkezi olabileceğine vurgu yapan bir yazısıdır.¹³⁶

¹²⁷ Turan Gazetesi, Y.14, No.1164, 17.2.1945, s.1.

¹²⁸ F. Memişoğlu, Gazel, Turan Gazetesi, Y.14, No.1164, 17.2.1945, s.2.

¹²⁹ F. Memişoğlu, Gazel, Turan Gazetesi, Y.14, No.1167, 3.3.1945, s.2.

¹³⁰ Turan Gazetesi, No.1174, 28.3.1945, s.1.

¹³¹ F. Memişoğlu, "Kövenk Türküsü", Turan Gazetesi, No.1179, 14.4.1945, s.2.; Bu yazı Turan Gazetesinin okuyucularının yoğun isteği üzerine tekrar yayınlanmıştır. Tekrar yayımlanan nüshaları için bkz. Fikret Memişoğlu, "Kövenk Türküsü", Turan Gazetesi, No.1224, 26.9.1945, s.2.; Fikret Memişoğlu, "Kövenk Türküsü", Turan Gazetesi, No.1225, 29.9.1945, s.1.

¹³² F. Memişoğlu, "Fide Türküsü", Turan Gazetesi, No.1187, 12.5.1945, s.2-3.

¹³³ Fikret Memişoğlu, "Hozat Türküsü", Turan Gazetesi, No.1211, 8.8.1945, s.2.

¹³⁴ F. M., "Serçe Avı", Turan Gazetesi, No.1247, 29.12.1945, s.1-2.

¹³⁵ Yolcu, "Kövenk'e Doğru", Turan Gazetesi, No.1187, 12.5.1945, s.3.

¹³⁶ F.M., "Dinlenme ve Eğlenme Yolu", Turan Gazetesi, No.1291, 8.6.1946, s.1-2.

Türkiye'deki folklor araştırmalarının en önemli yayınlarından olan Türk Folklor araştırmaları dergisinde 1950 - 1960 yılları arasında Elâzığ folklor ve musikisiyle ilgili 10 adet makalesi yayınlanmıştır. Fikret Memişoğlu, 1962 - 1967 yılları arasında Yeni Fırat Dergisini çıkarmıştır. Sahibi olduğu bu dergide başta Elazığ'ın sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik konuları olmak üzere kültürel ve sosyal konularla ilgili onlarca yazı ve şiir kaleme almıştır.

8. Hafız Nuri İle İri Güllü Opereti

Fikret Memişoğlu ilk defa yerli operet olan Hafız Nuri İle İri Güllü Operetini yazmıştır. Bu operet *Yerli Operet* başlığı altında 20 Temmuz 1955 tarihinden 17 Ağustos 1955 tarihine kadar Yeni Harput Gazetesi'nde 17 bölüm halinde tefrika edilmiştir.¹³⁷ Tefrika halinde yayınlanan bu yerli operet Harput Ahengi kitabında da yer almıştır.¹³⁸ Daha sonraki yıllarda ise oyun Elâzığ'da sahnelenmiştir.

İri Güllü ve Hafız Nuri Opereti, Elâzığ Halkevi Temsil Kolu tarafından on beş bin lira masraf yapılarak¹³⁹ 1969 yılında sahnelenmiş ve halk tarafından büyük ilgi görmüştür.¹⁴⁰ Dokuz perdelik bu operette, Elâzığ halkoyunları ve türküleriyile süslenmiş, eski Harput'ta örf ve adetleri, kız isteme ve kına gecesi sürükleyici bir dille anlatılmıştır. Operette, adı kötüye çıkmış Hanım (İri) Güllü'ye aşık olan Hafız Nuri'nin, babasının rızası olmayınca başka bir kızla evlenişini Hanım Güllü'nün de perişan bir halde Harput'u terkedilişi müzikal bir dille anlatılmıştır. Operette Hanım Güllü ve Hafız Nuri rollerini Aynur Kaçar ve İlhami Yağcı, Mesut Atilla Hafız Nuri'nin babasını, Nuran Bulut annesini, Aycan Kaçar gelin hanımı ve Vuslat Arıçoğlu'da gelinin annesini canlandırmıştır.¹⁴¹ Defalarca bu operet sahnelenmiştir.

1981 yılında Harput Turizm ve Tanıtma Derneği faaliyetlerine başlamış¹⁴² ve ilk olarak bu operetin sahnelenmesi için çalışmalarına başlamıştır.¹⁴³ Operet sahneye konulmadan İstanbul, Ankara, İzmir, Erzurum, Malatya, gibi birçok şehirden sahnelenmesi için teklifler almıştır.¹⁴⁴ Operet 1981 yılının haziran ayında sahnelenmiştir.¹⁴⁵

¹³⁷ Fikret Memişoğlu "Yerli Operet - Hafız Nuri İle İri Güllü Macerası" *Yeni Harput Gazetesi*, 20.7.1955, s.2.

¹³⁸ Fikret Memişoğlu, *Harput Ahengi*, Ankara,1992, s.154-170.

¹³⁹ Zafer Yavuz, "Halkevi ve Çalışmaları", *Elâzığ Gazetesi*, Y.19, S.5786, 16 Nisan 1969, s.3.

¹⁴⁰ *Elâzığ Gazetesi*, Y.19, S.5776, 4 Nisan 1969, s.1.

¹⁴¹ Oğuz Şenol, "Hanım Güllü ve Hafız Nuri" *Elâzığ Gazetesi*, Y.19, S.5779, 8 Nisan 1969, s.1-2.

¹⁴² *Turan Gazetesi*, Y.51, S.11058, 24 Mart 1981, s.1.

¹⁴³ *Turan Gazetesi*, Y.51, S.11080, 18 Nisan 1981, s.1.

¹⁴⁴ *Turan Gazetesi*, Y.51, S.11114, 28 Mayıs 1981, s.1.

¹⁴⁵ *Elâzığ Gazetesi*, Y.31, S.9544, 11 Haziran 1981, s.1.

9. Yeni Fırat Dergisi

1920 yılında Vali Abdulkadir zamanında Dirilik Cemiyetinin hitabet ve edebiyat şubesi tarafından çıkartılan Fırat Mecmuası 3 sayı yayımlandıktan sonra adı geçen valinin Elazığ'dan Ankara'ya tayininin çıkması üzerine yayını durmuştur. Dergide Fikret Memişoğlu'nun babası Osman Remzi başta olmak üzere dönemin Elazığlı aydınlarının yazıları yer almaktaydı. Kısa ömürlü olan bu dergi ilmi edebi ve milli mücadeleyi destekleyen bir yayın politikası izlemiştir.¹⁴⁶

Fikret Memişoğlu *Yeni Fırat Dergisi*'ni başında bulunan "Yeni" sıfatını 1920 yılında Elazığ'da çıkarılmış olan *Fırat Dergisi*'ne atıfta bulunarak, bu derginin misyonunun takipçisi olduklarını vurgulamak istemiştir.¹⁴⁷ Derginin isim konusunu Fikret Memişoğlu; "Dergimize "*Yeni Fırat*" adını koyuşumuzun iki sebebi var: Birincisi, rumi 1336 tarihinde ilimizde çıkarılan "*Fırat*" dergisinin hizmet amacına devam etmek; ikincisi ise, çevremiz ve belki bütün Türkiye için, hayat kaynağı olan *Fırat*'ın, bugün mazmun halinde kalan feyzini belirtmektir. 1920 yılında çıkan "*Fırat*"'ın başyazısında: (...Türk'ün hazine-i Fütuhatı, *Fırat*'ın gümüş sinesinde saklıdır. Menakıb-ı tarihiyemizi onun kadar hatasız kaydeden bir vak'anüvis tasavvur edilemez. Onun beher dalgası, bir Türk kahramanının desitân-ı mefâhirini sayıklar. *Fırat* vadisi, baştanbaşa esrâr-ı âşikâneyi musavver bir kaside-i hoş cerayandır... Memleketimizde *Fırat* kadar tulâni ve ruhani ömre malik bir sıfat- ı kâşife bulamadığımız için, mecmuamıza bu ünvanı münasip gördük.) denilmektedir. Biz de, aynı düşüncüyü genişleterek, yeni bir çerçeve ile dergimizi "*Yeni Fırat*" adı ile çıkarıyoruz. Gayret bizden, başarı Tanrıdan" şeklinde açıklamıştır.¹⁴⁸

1962 yılında yayın hayatına başlayan *Yeni Fırat Dergisi*'nin çıkış amacı, derginin ilk sayısında şu sözlerle ifade edilmektedir. "Bizde sürekli bir zaaf vardır. Hazırdan faydalanmak zaafı! Harput'u tarihi, coğrafyası, folkloru vesairesi ile öğrenmek için kitaplar karıştırır, yazılmış eserlerden faydalanmak isteriz. Kendimiz, çevremizden bilgi toplayarak, başkalarının faydalanmasına sunmak zahmetine katlanmayız. Bu bakımdan, kültürümüzü, bize eller öğretir. Öğrendiğimiz de çok defa eksik ve yanlıştır. "*Yeni Fırat*", bu boşluğu doldurmak için çıkıyor. Dergimizin konu çerçevesi, ön plânda Murat- *Fırat* kavsi olacak ve dolayısıyla diğer konular işlenecektir."¹⁴⁹

Fikret Memişoğlu, bu amaç doğrultusunda faaliyetlerine başlamış ve Elazığ'ın kültürüne ve yazın hayatına önemli katkıları olacak *Yeni Fırat Dergisi* 1962-1967 yılları arasında kesintilere uğrasa da yayın hayatını sürdürmüştür.

¹⁴⁶ Yavuz Haykır, Handan Haykır, "Elazığ Basın Tarihi (1883-1960)", *Tarihten Günümüze Elazığ Kongresi, 17-19 Kasım 2014 Elazığ* (Sunulan Bildiri Metni), s.13.

¹⁴⁷ Handan Haykır, Mehmet Çevik, "Elazığ Dergi Yayıncılığına Bir Örnek: Yeni Fırat Dergisi", *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/4 Spring s.495.

¹⁴⁸ Yeni Fırat; "Başyazı", *Yeni Fırat*, S.1, Mayıs 1962, s.1.

¹⁴⁹ Yeni Fırat; "Başyazı", *Yeni Fırat*, S.1, Mayıs 1962, s.1.

Yeni Fırat Dergisi, yayımlandığı dönem büyük bir boşluğu doldurmaya ve okuyucunun beklentilerini karşılamaya çalışmıştır. Elâzığ ve Harput'un geçmişini, günümüze aktarmıştır. Elazığ tarihini başkalarından öğrenmek yerine bizzat kendileri araştırmış, ortaya çıkarmış ve yayımlamışlardır. Her türlü maddi imkânsızlıklara rağmen 36 sayı çıkarılan Yeni Fırat, yayın hayatı boyunca oldukça geniş bir kesimin ilgisini çekmiş, Elazığ'ın değerli kalemlerinin bulunduğu bir dergi hüviyetini kazanmıştır. Yeni Fırat Dergisi, bu konuda yayımlandığı süre içerisinde önemli bir görev yerine getirmiştir. Bu dergi yayın hayatına son verdikten sonra bile, Elazığ'ın kültür hayatında sıkça başvurulan bir kaynak hüviyetindedir. Ayrıca yakın dönem Elazığ tarih ve kültürüne yönelik çalışmalara ışık tutan, önemli katkılar sağlayan bir dergidir.¹⁵⁰ Fikret Memişoğlu'nun sahibi olduğu bu dergide, Elazığ'ın kültürü, folkloru, sosyo-ekonomik yapısı üzerine, başyazı, imzasız yazılar olmak üzere Fikret Memişoğlu ve Yolcu imzasıyla birçok yazı ve şiiri yer almıştır.¹⁵¹

10. Kitapları

10.1. Harput Ahengi

Harput Ahengi kitabı kendi sağlığında basılan ilk ve tek kitabıdır. 1966 yılında ilk baskısı yapılmıştır.

Ayşe Memişoğlu vefatından bir süre önce bu eserin telif hakkını Elazığ Kültür Tanıtma Vakfı'na bağışlamıştır. Böylece Elâzığ Kültür ve Tanıtma Vakfı tarafından 1989 yılında 1000 adet basılarak ikinci baskısı yapılmıştır.¹⁵² Elâzığ musikisi ile ilgili geniş bilgiler verilmiştir.

10.2. Harput Divanı

Sağlığında el yazısıyla yazıp hazırladığı ölümünden sonra 1995 yılında merkezi Ankara'da bulunan Elâzığ Kültür Derneği tarafından basılmış kitabıdır. Güçmen Memişoğlu ve Mustafa Gül tarafından yayına hazırlanan bu eserde Elâzığ şairleri hakkında bilgi verilmiş şiirlerinden örnekler sunulmuştur. Ayrıca şairlere nazirelerde yapılmıştır.¹⁵³

10.3. Harput Halk Bilgileri

Sağlığında el yazısıyla yazıp hazırladığı ölümünden sonra 1995 yılında merkezi Ankara'da olan Elâzığ Kültür Derneği tarafından basılmış kitabıdır.

¹⁵⁰ H. Haykır, M.Çevik, "Elazığ Dergi Yayıncılığına Bir Örnek: Yeni Fırat Dergisi"..., s.525.

¹⁵¹ Yeni Fırat Dergisi hakkında geniş bilgi için bkz. H. Haykır, M.Çevik, "Elazığ Dergi Yayıncılığına Bir Örnek: Yeni Fırat Dergisi"..., s.493-527.

¹⁵² *Turan Gazetesi*, Y.59, S.13434, 30 Aralık 1989, s.1.

¹⁵³ F. Memişoğlu, *Harput Divanı*..., s.VII.

Güçmen Memişoğlu ve Mustafa Gül tarafından yayına hazırlanan bu eserde Elâzığ tarihi, folkloru, kültürü hakkında bilgiler verilmiştir.¹⁵⁴

10.4. Nebiler Mesnevisi

Fikret Memişoğlu kardeşi Nafiz Memişoğlu'nun 1962 yılında 35 yaşında vefatıyla çok üzülmüş ve yaklaşık bir yıla yakın bir zaman dünya ile ilişkisini kesmiş ve din konulara yoğunlaşmıştır. Sevdiklerine mezar taşları yazmış peygamberlerin hayatlarını okumuştur. Bu evine kapandığı dönemde Hazreti Adem'den Hz. Muhammed'e kadar 28 peygamberin hayatlarını aruz vezniyle şiirleştirmiştir. Bu eserine ise "*Nebiler Mesnevisi*" adını vermiştir.¹⁵⁵ Bu eseri ölümünden 40 gün önce Elâzığ İmam Hatip Müdürü Namık Çiftçi görüşerek eserin tüm haklarını Elâzığ İmam Hatip Lisesine bağışlamıştır.¹⁵⁶ 28 peygamberin hayatını aruz vezniyle yazılan ilk eser olduğunu belirten Namık Çiftçi basına şunları ifade etmiştir:

"Fikret Memişoğlu yirminci yüzyılın ikinci yarısında aruz vezni ile şiir yazan büyük bir şairdir. Bir kaç gün önce evlerinde bana okudukları şiirler çok calibi dikkati. Hele Fatih Sultan Mehmet ve İstanbul Fethi ile ilgili şiirleri insani kahramanlık ve milli hislerin kalesine tırmandıracak kadar kuvvetli idi.

*Bu müthiş kalem sahibi aziz hemşehrimiz bu gün bize orjinalitenin ışıkları arasına sürekledi şöyleki; Bu güne kadar hiç rastlamadım. Kuranda geçende 28 peygamberin hayatını aruz vezni ile kaleme alan hiç bir şair çıkmadı. Zaten eserin orjinalliği de buradan gelmektedir. Ümidimize nazaran bu eser Türkiye'de büyük çapta tutunacaktır. Aydın geçinenlerce ihmal edilen İmam-Hatip Okuluna bütün hasılatı hibe eden münevver insan Fikret Bey'e minnettar olduğumuzu da ilave ederken, peygamberlerin büyük şefaatinde nasipdar olmasını niyaz ederim."*¹⁵⁷

Nebiler Mesnevisi kitabı ölümünden yıllar sonra 2007 yılında basılmıştır.¹⁵⁸ Bu kitabında tüm hakları da Fikret Memişoğlu'nun çocukları tarafından Elâzığ ve Kültür Tanıtma Vakfı'na bağışlanmıştır.¹⁵⁹

11. Vefatı ve Ardından Yazılanlar

Fikret Memişoğlu bir yıl kadar süren böbrek rahatsızlığı sebebiyle 20 Temmuz 1968 tarihinde Elâzığ'da kendi evinde vefat etmiştir.¹⁶⁰ Önce Salıbaşı mevkiiinde dedesi Hacı Arif Bey'in ve ninesinin de mezarlarının bulunduğu aile mezarlığına defnedilmiştir. Burada yapılan yol genişletme çalışması sonucu

¹⁵⁴ Fikret Memişoğlu, *Harput Halk Bilgileri*, Elâzığ Kültür Derneği Yayınları, No.1, Ankara,1995, s.VII.

¹⁵⁵ Fikret Memişoğlu, *Nebiler Mesnevisi*, Ankara, 2007, s.V.

¹⁵⁶ *Yeni Harput Gazetesi*, Y.13, S.3844, 12 Mayıs 1968, s.1.

¹⁵⁷ *Elâzığ Gazetesi*, Y.18, S.5508, 14 Mayıs 1968, s.1.

¹⁵⁸ F. Memişoğlu, *Nebiler Mesnevisi...*, s.I.

¹⁵⁹ F. Memişoğlu, *Nebiler Mesnevisi...*, s.V.

¹⁶⁰ *Yeni Harput Gazetesi*, Y.13, S.3904, 23 Temmuz 1968, s.1; *Elâzığ Gazetesi*, Y.18, S.5562, 21 Temmuz 1968, s.1.; *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7183, 22 Temmuz 1968, s.1.

mezarı Harput'ta İmam Efendi türbesinin yanına nakledilmiştir.¹⁶¹ Mezar taşında kendi yazdığı şu beyit yer almaktadır:

“Ölmeden kalbimi gömdüm bu mübarek yurda
Arayan kabrimi er geç bulur ancak burda”¹⁶²

Fikret Memişoğlu'nun hastalığı sırasında Elâzığ'ın doktorlarından olan Tevfik Sakallıoğlu, Mutemit Yazıcı, İsmail Elevli, Fevzi Salmanoğlu, Mustafa Uğur, Nurettin Kalfagil, Osman Özbek, Nurettin İlhan, Suha Sancar yakından ilgilenmişlerdir.¹⁶³

Merhum Fikret Memişoğlu için 29 Ağustos 1968 tarihinde Kışla camisinde mevlit okutulmuş sevenleri buluşmuştur.¹⁶⁴

1980 yılında, Elazığ Belediye Meclisi'nin teklifi üzerine meclis üyelerinden Enver Talay, Metin Giray, Fadlı Talu, Mimar Mühendis Tuncay Şekercioğlu, Cenani Dökmeci ve Yazar Rauf Akçay'dan oluşan bir komisyon kurulmuş ve bu komisyon hiçbir manası bulunmayan sokak, cadde ve mahalle isimleri tespit edilerek, yerine Elâzığ'ın öz değerleri ve tarihi ile ilgili isimler seçilmiştir. Seçilen yeni isimler 1980 yılının Nisan ayındaki Belediye Meclis toplantısına getirilerek, görüşülmüş ve son şeklini alarak tasdik edilmiştir.¹⁶⁵ Mustafa Paşa Mahallesi'nde *Ağırbakım Sokağı*'nın ismi de *Fikret Memişoğlu Caddesi* olarak değiştirilmiştir. Bu anlamda Elazığ'ın kültürel ve sosyal hayatında derin izler bırakmış olan bir şahsiyetin ismi ebedileştirilmiştir.¹⁶⁶

Fikret Memişoğlu'nun anısına 5 Aralık 1992 tarihinde “*Fırat Şiir Akşamı*” adı altında bir etkinlik düzenlenmiş¹⁶⁷ ve Türkiye'nin sayılı şairleri katılmıştır.¹⁶⁸ Fikret Memişoğlu anısına düzenlenen bu şiir akşamları etkinliği, *Hazar Şiir Akşamları* olarak ismi değiştirilerek geleneksel hale getirilmiştir. Bir anlamda bir kültür ve sanat adamı olan Fikret Memişoğlu'nun yolundan gidilmiştir.

Onu seven yakından tanıyan birçok isim dönemin gazete ve dergilerinde onunla ilgili yazı ve şiirler yazmışlardır. Daha çok dönemin günlük gazetelerinde yer alan bu makale ve yazıları bu çalışmamıza koyarak Fikret Memişoğlu'nun düşünce dünyasını ve toplumda uyandırdığı akisleri daha canlı bir şekilde göstermek istedik.

¹⁶¹ Güçmen Memişoğlu ile yapılan görüşme, 20 Nisan 2015

¹⁶² Fikret Memişoğlu'nun mezar taşı için bkz. Ek 10.

¹⁶³ Elâzığ Gazetesi, Y.18, S.5566, 26 Temmuz 1968, s.1.

¹⁶⁴ Elâzığ Gazetesi, Y.18, S.5595, 29 Ağustos 1968, s.1.

¹⁶⁵ Elâzığ Gazetesi, Y.30, S.9190, 16 Nisan 1980, s.1.

¹⁶⁶ Elâzığ Gazetesi, Y.30, S.9190, 16 Nisan 1980, s.3.

¹⁶⁷ Turan Gazetesi, Y.63, S.14642, 5 Aralık 1992, s.1.

¹⁶⁸ Turan Gazetesi, Y.63, S.14644, 8 Aralık 1992, s.1.

“Vatan toprağının seni incitmeyeceğine inanıyorum Mübarek kabrinde rahat uyu Fikret ağabey” diyen Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu yazmış olduğu makalede Fikret Memişoğlu ile ilgili şu düşünceleri ifade etmiştir:

“Şu dağın dudu senden
Gönülümün odu senden
Hiç demedin, ne zaman
Tabib el yudu senden?

Ölüm insanlar içindir...Bu büyük gereği bilmekle beraber, bazı insanlara ölümü yakıştırmak çok güçtür. Ölümden pervası olmayan, ecele göz ucuyla ve tebessümle bakan insanların öleceğine inanmak cidden güçtür. 20 Temmuz 1968 gün ebediyete göçen memleketimizin büyük evladı Fikret Memişoğlu böyleydi. Ölümden hiç korkmamış bu imanlı insanın, öldüğünden bahsetmek ve ölümü üzerine yazı yazmak benim için ne büyük talihsizliktir!

Kaderin bu korkunç cilvesi karşısında ebediyen susmak mı, ebediyen konuşmak mı, ağlamak mı gerekir bilemiyorum!...Fakat elim titreyerek, yüreğimden bir şeyler koparak şu satırları yazarken bile, onun, aramızda daima yaşayacağına ve bize daima ağabeylik ve rehberlik yapacağına inancım vardır.

Fikret Memişoğlu benim arkadaşım değildi. Ne mutlu onun arkadaşlığına lâyık olanlara... Dostum da değildi... Ne mutlu onun dostluğuna lâyık olanlara...

Ben onun bir bendesi, haşarı bir talebesi idim. Ona lâyık bir talebe değildim ama, onun dizinin dibinde oturmuş, onun sohbet meclislerinde bulunmuş, ondan feyz almış olmakla övünürüm... Bu övünç, hayatımın en büyük hazzı ve iftihar vesilesidir.

Fikret ağabey hakkında kitaplar dolusu yazı yazılabilir. Derinliğine genişliğine araştırmalar yapılabilir. Çünkü o büyük ve çok cepheli, şahsiyetini her yönüyle kabul ettirmiş bir insandı. Şu anda, sonsuz acılarımız, onun hakkında çok konuşmaya engeldir. Fikret Memişoğlu'nun bıraktığı kültür mirası, onu sevenlerle, onu tanımak ve ondan feyz almak isteyenleri bol bol doyurabilecek kadar zengindir.”

Acılarımız olgunlaşmaya başladıktan sonra, onun çalışmalarını devam ettirmek, başladıklarını tamamlamak, tamamladıklarını yaymak en büyük görevlerimizdendir. Ve o, bu kadroyu yetiştirmiştir.

Fikret Ağabey! Senin bu kadar vefalı, senin kadar müşfik, senin kadar kadirbilir bir insan kaybetmekle, değil Elâzığ, değil Harput, bütün memleket üzgündür. Acı haberlerin gönüllerimizde ne büyük sarsıntılar yaptığını görseydin, bize acır, ölmezdin!. vatan toprağının seni incitmeyeceğine inanıyorum Mübarek kabrinde rahat uyu Fikret ağabey!”¹⁶⁹

¹⁶⁹ Niyazi Gençosmanoğlu, “Fikret Memişoğlu’nun Ardından”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5580, 11 Ağustos 1968, s.1.

Yakın arkadaşı Cenâni Dökmeci ise Fikret Memişoğlu hakkında şunları yazmıştır:

“Her geçen gün, birşeyler getiriyor ve birşeyler götürüyor aramızdan. 20 Temmuz 1968 günü de Yolcu'yu yolcu ettik. Gazete ve dergilerde çıkna hece vezinli şiirlerini “Yolcu” mahlasıyla imzalarlardı hep, rahmetli. Doğrusu bu kadar erken yolcu olup bizi üzüntü içinde bırakacağı aklımıza gelmiyordu. Elâzığ için O'nun vefatı, yeri doldurulamayacak olan bir kayıptır. Bu toprağın hemen hemen bütün dâvalarını inatla savunmuş, yazılar yazmış, heyetlerle Ankaralara koşmuş, yol göstermiş ve folklörünü de su yüzüne çıkarmıştır. En verimli çağında, kendisinden daha çok şeyler beklendiği vakitte, ecel O'nu aramızdan erken ve vaksiz ayırmış ve arkasından, bütün şehri meysus ve mükedder etmiştir.

Mevsimlerden 1946 yazındaydık galiba. Bizim, liseyi henüz bitirdiğimiz günlerdi o vakitler. Şimdi Balıkesir Savcılığı görevinde bulunan kıymetli çocukluk arkadaşlarımdan Sâdettin Öztürk'lerin Pertek'teki bahçelerine bir iki günlüğüne gitmiştim. Arkadaşım Perteği gezdirdiği sırada, adliyenin bahçesinde, bembeyaz elbiseli, ortadan az uzun boylu, ince yapılı, elinde ağızlıklı sigarasıyla birisi dalgın ve yalnız geziniyordu. Arkadaşımdan bu zatın kim olduğunu sorduğumda. Harputludur burada hakimlik yapıyor ve adı Fikret Memişoğlu, demişti. Ben o vakitler Turan'da çıkan bazı yazı ve şiirlerden ötürü bu ismi bilmekle beraber, kendisini yeni görüyordum.

Seneler geçti... Hakimlikten ayrılıp avukatlığa başlamış ve politika zikzaklarına girmişti Millet Partisinde. Adını daha sık işitiyorduk. Yok Fethi Ülkü beyle Elazığ Kültür Derneği'ni kurmuşlar, yok politik hasımlarının iftirasıyla mahkemeye düşmüş yahut ciddi folklor çalışmaları yapıyormuş ve yahud Atatürk Üniversitesi'nin Elazığ'da kurulmasına çalışıyormuş gibi haberlerle oluyordu bu işitmeler. Üstelik parti çalışmaları da yoğundu o sıra.

Günler aylar geçiyordu durmaksızın. Bir gün bakır satıcılığı yaptığım mütevazî dükkanına arkadaşlardan Avukat Şahap Aydemir ile Celal Tuğrul beyler geldiler. Bir de tüzük bırakarak beni de Millet Partisine iltihaka ikna ya çalıştılar, uzun lafın kisası, bir hafta sonra ben de Fikret Memişoğlu'nun partisindeydim artık. Bu hareketimle politik bir arzudan ziyade parti başkanına ve arkadaşlarına karşı duyduğum sempati rol oynamıştı. Yoksa politikayı sevmem. Nitekim sonraları Fikret Bey'e de politiklardan uzak durmağı telkine çalışmış ve kabul de ettirmiştim. Çünkü O'nun mizacı bu mesleğe uygun değildi. O da dobra konuşur, elâstikiyete inançlarında hiç yer vermezdi. Neyse, o vakitler Çiçek Palas'ın üst katındaki parti lokalinde, bir gün karşılayıp beni kendisine tanıttılar. Bir masada oturmuştuk. Sohbet ediliyor dereden tepeden konuşuluyordu. Konuşması sırasında dikkatimi çeken husus, zarif nükteleri ile okuduğu güzel beyitler oldu. Güzel konuşmasını - ki meydan hatibi değildi- önceleri hafızasının sağlamlığına affetmekle beraber sonraları tabiatı

şiiiryesinin kuvvetli oluşunu ve şiirle iştiğalini akledip, hakkında daha şümüllü bir görüşe eriştim. Evet, bir kültür hazinesiyle karşı karşıya olduğumu kavramakta gecikmedim.

Güzel san'atlarla iştiğal bir tiryakilik gibidir. İnsanı sardıkça sarar. Bir zamanlar benim de, şiirle âcizane meşguliyetim olmuştu. Hatta Elâzığ Halk-evinin açtığı şiir yarışmasında yazdığım parça ikinciliğe layık görülmüştü. Ama aradan on sene geçmişti o güne dek. Malûm olduğu gibi, marifet iltifata tâbidir. Bizim çarşıda söz ustalığından ziyade, bilek ustalığı geçerli. Bu sebeple bazı denemelerimden başka yazamamışumdır.

Bir gün rahmetli ağabeye bazı dörtlüklerimi okumak fırsatı düştü. Bazılarını beğendi de. İşte ondan sonra bizim konuşmalarımız hep şiir, şiir sanatı üzerine gelişti. Rahmetlinin hastalanma günlerine kadar da, bu sohbetimsi konuşmalar sürdüydü. Ne var ki biz ondan feyz aldık, yerine de ancak kısır tenkitler sunduk. Aslında, O'nun şiirin tenkit edebilmek seviyesinden yoksunduk. Zira divan kültürüne en ince yönleriyle ve bilhakkın vakıftı. Tasavvufu bütün incelikleriyle kavramış ve biliyordu. Birçok divan edebiyatı mahsulünü Fikret Beyden dinleyip tatmışızdır. Çok güzel de şiir okurdu. Bu güzel okumasını, aruzu iyi bildiğine yoruyorduk biz. Aruz veznini incelikleriyle kullanırdı çünkü.

Hiç şüphe etmeden söyleyebiliriz ki Fikret Bey İstanbul gibi geniş bir merkezde yetişseydi bu devrin büyük şairi olabilirdi. Halbuki kendisini tenkit edebilecek bir arkadaştan bile yoksundu.

Şiiri klâsik ama lirikti. Kullandığı mazmunlar aynı olmakla beraber, Divan edebiyatına Yahya Kemal gibi, yeni bir söyleyiş, yeni bir tarz getirmek çabası içindeydi.

Leb-i canâneysi bûs eylemek vaciptir ey Fikret,
Geyi peymaneden evvel, gehi peymaneden sonra.

gibi cidden çok nefis ve rindane beyitlerle doludur şiiri. Sanatı üzerine yazılacak o kadar çok şey var ki, bu başlı başına bir inceleme konusudur.

Evet, Avukat Fikret Memişoğlu, her fani gibi aramızdan göçüp gitmiştir; lakin şair Fikret Memişoğlu ebediyen yaşayacaktır. Çünkü hoş bir seda bırakabilmiştir bu kubbede. En son yazdığı ve aylarını harcadığı Fetih Destanı'nı ancak son günlerinde bitirebilmişti. Henüz bir yerde neşredilmedi.

Şahsi meziyetlerini ise, şuracıkta karalamakla belirtmek zor olacak elbet. Ama kadirşinaslığını söylemeden nasıl, O'nun hakkında bir yazı yazılabilir ki. Hemen hemen bütün Harput şairlerine, tahmis yapmıştır; onların şiirlerini derlemiştir. Harputlunun deyişleri, manileri, hoyratları hep O'nun dikkatle yazıp sakladığı nadide şeylerdi.

Cemiyet adamıydı. Bütün yaşayışıyla zarif insandı. Şiir ve folklor çalışmaları ise yurt çapında bir şöhrete sahiptir.

Işık saçıcıydı ve kelimenin asıl mânâsıyla münevverdi. Ne yapar eder, sizi haklı inancına ikna ederdi. Münakaşalarında asla kırıcı, bölücü dağıtıcı olmayıp, fakat toplayıcı bir araya getiriciydi. Zaten bu meziyetlerinden ötürü, bütün dernek faaliyetlerinde başarılı oluyordu. Dostlarına, arkadaşlıklara büyük kıymet verirdi. Bir şiirinde:

*“Dünya olur arkadaşla gülçen
Cennet bile arkadaşla şendir”* diyordu.

Bu inançta olan kimsenin, elbette ki sofrası açık olacaktı. Mutlaka her akşam misafiri vardı sofrasında. Sohbeti ve mizahı çok severdi rahmetli. Güldürerek öğreten Nasrettin Hoca fıkralarından başka, mahalli şahıslara ait de fıkralar anlatırdı yeri geldikçe. Fıkrayı daha önce dinlemiş olabilirsiniz; fakat o kadar tam ve eksiksiz anlatır, nükteyi o kadar güzel ifade ederdi ki siz fıkradan bambaşka bir zevk alırdınız, yeniden...

O'nun prensipleri kendi geniş ölçüleri içindeydi. Son demlerinde bile sayıklayarak, Veteriner Fakültesi'nin Elazığ'da kurulup kurulmayacağına dair bir soru sormuştu. Bu kadar çok vermişti kendisini, hemşehrilerinin ve doğduğu şehrin dertlerine. Bundan ötürü bırakıp gidemezdi bu şehri.

Harput'un mahalli musîkisini, kıymetli hemşehrimiz Hafız Osman Öge'den banda tesbit ettirmesini rica edip, bu erbap san'atkarın sesini de nesiller ötesine bütün söyleyiş üslubu ile bıraktı. Vatani sevmek kuru kuruya olmazdı elbet. Oyununu, musîkisini, san'atını da sevip yaşatmak çabası bu sevgiden doğuyor ve sadece Harput yöresini değil, bütün Anadoluyu köşe bucak dolaşma hevesi bu sevgiden neşet ediyordu. Bu sevginin yanında hiçbir iş mühim sayılmazdı, öyleydi de.

Türlü baltalamalara mücadele ede ede, Elâzığ ismini Avrupalılara tanıttı. Bilmiyoruz, bir daha da bu ölçüde ilmî ehliyeti ve yeterliliği olan birisi yetişecekmidir buralarda. Şimdilik bilinen şudur ki O'nun yeri kolay kolay doldurulacak gibi değil. Bu bakımdan, memleket hesabına ayrıca üzüntülüüyüz.

Milliyetçilik anlayışı, vatan ve millet bütünlüğünden ve bunların en ileri medeniyet düzeyine eriştirilmesi idealinden ibaretti. Ziya Gökalp'ı çok sever ve bilinmeyen yönleriyle çevresine de sevdirdirdi hep.”¹⁷⁰

*“Üstadım ağabeyim, ruhumun ve san'atımın mimarı Fikret Memişoğlu'na
“Çayda çıra” yakılsın
Meterise çıkılsın
Ağama nasıl kıydın?
Ölüm, evin yıkılsın!*

¹⁷⁰ Cenâni Dökmeci, “Ağabeyimiz Fikret Memişoğlu'nun Ardından”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5583, 15 Ağustos 1968, s.1-2.

*Su gibi akıp gittin
Bağrımı yakıp gittin
Kaç gün oldu geleli,
Şöyle bir bakıp gittin!*

*Kanasın yaram gayrı...
Kimlere varam gayrı...
Ağam gelmeze gitmiş;
Ben nice duram gayrı!*

*Harput'un kalesinde,
Çeşmenin lülesinde
Biz murada ederdik
Ağam sesin sesinde!*

*Goncalar soldu bende,
Ne haller oldu bende...
Kabrine yüz sürmeye,
Derman mı kaldı bende!*

*Çıktım Kayabaşı'na,
Boğuldum gözyaşına.
Baktıkça seni gördüm.
Harput'un her taşına.*

*Denizden göle döndüm.
Bir kurak çöle döndüm
Ağam gitti gideli,
Savrulan küle döndüm!”¹⁷¹*

Kendisi gibi şair olan Haydar Duman Fikret Memişoğlu'nun üzerine “Fikret İçin” başlıklı aşağıdaki şiiri yazmıştır:

*“Ne Elâzığ, ne Harput, ne akla gelir sıra
Fikret, Sensiz gözümde cihan bir pula gelir.
Türküler ağıt, ağıt, mayalar dile gelir.
Öksüz kalan dostların gözleri dola gelir.
Ne hazin bir yolculuk, giden gelmiyor geri.
Bir boşluk ki dolmuyor, dolmaz gidenin yeri.
Gönlümüzde bir mezar,yas tüter duman, duman.
Boynu bükük anılar, ölüm ayırdı gayrı.”¹⁷²*

Fikret Memişoğlu'nun ölümünün ikinci yıl dönümünde yakın arkadaşı Cenâni Dökmeci “Fikret Memişoğlu'dan Sonrası” diye aşağıdaki şiiri kaleme almıştır:

¹⁷¹ Niyazi Gençosmanoğlu, “Ağıt- Fikret Memişoğlu'nun Yüce Ruhuna”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5584, 16 Ağustos 1968 , s.1.; Bu şiir, şairin daha sonra yayınlanan *Destanlar Burcu* kitabında yer almıştır. bkz. Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, *Destanlar Burcu, Türk Edebiyatı Vakfı, İstanbul, 2002, s.43.*

¹⁷² Haydar Duman, “Fikret İçin”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5579, 10 Ağustos 1968 , s.1.

“Herkes bir arzunun peşine düşmüş,
Şu benlik dağını aşan görünmez
Seçim, geçim derdi başlarından aşmış,
İrfan meclisine koşan görünmez

Salkımı çor almış, küf tutmuş başak;
İyiler seçildi kalan hırhaşek.
Ne başta bir puşu, ne belde kuşak;
O renkli günlerden nişan görünmez.

Hayri'ler, Fikret'ler, Haydar'lar gitti...
Nükteli sohbetler, şenlikler bitti.
Kader kasırgası tez talan etti;
Toz duman içine düşen görünmez.

Bir şevkle demlenip yırlamak ayıp
O soylu serazat neşvemiz kayıp.
Cümle ervaha şen, mendil sallayıp
Çaydaçıra'larla coşan görünmez.”¹⁷³

Metin Giray, “Fikret Memişoğlu ve Gençler” isimli makalesinde:

“Ölmeden evvel ölmek; talihsizlikse, ölümden sonrada yaşamak, fer faniye nasip olmayan büyük bir nişandır.

Yedi sene evvel sizinle karşılaştım. Genç olarak ağabey sevgisi ile bağlandım. Daha sonra adeta çivilendik. Tatlı tebessüm, Türk'e has zarafet içerisinde ölçülü olarak ağır ağır konuşan; gülüşü ile, hareketleri ile, mimikler ile Harput kültürünü teneffüs ettiren aziz insanın, arkasından acı kelimeler dizileceğini beklemiyorduk.

Ağabey; emin ol, kalem kelimeleri dizerken duruyor, iki kelime birleşmiyor. Adeta:

---Bırak beni elinden sen nasıl bir insansın, unutamayacağın ağabey'in için kalem tutuyorsun. diyor bana...

Sizinle bir araya geliştik; Elâzığ Türk Kültür Derneği'nde olmuştuk. Halkımıza Türk Kültürü'nden şeyler vermek için çırpınıyordun. Mehmet Akif, Çanakkale Şehitleri günlerinde unutulmaz anlar yaşıyordu. Kendince... Dertleşirdik. Neden aydınlar bu gibi günlere iştirak etmezler, ilgi göstermezlerdi. Dernekten belediye salonuna sandalye taşıyan gençlerden gurur duyardın. Gençlerin bu toplantılara gelişini takdir hisleriyle daima ifade ederdin. Yeni Fırat'ına, Harput Ahengi'nle gençlerin kalbinde taht kurmuştun.

¹⁷³ Cenâni Dökmeci, “Fikret Memişoğlu'dan Sonrası”, *Elazığ Gazetesi*, Y.20, S.6178, 19 Temmuz 1970, s.1.

Sahip olduğun fikrin dönülmez yol olduğunu hayatının sonuna kadar ispatlamış bulundun. Fikrin hiçbir değerle-en yükse mevki dahi olsa- tartılamayacağını gençlere kabul ettirmiş bulunuyorsun, aziz ağabeyim...

*Hayatının sonlarına kadar, fikrinle, yaşayışınla, memleket aşkınla biz gençlere önder olan Fikret Abi; kalem hareket etmiyor artık... kalbimizde kalem ucunun rengi gibi simsiyah oluyor, sensiz...Türk Folklor'ünün manevi kralı, son kelimelerimiz duamız olsun. Allah Rahmet Eyleye"*¹⁷⁴

Fikret Memişoğlu'nun ölümü üzerine Bedri Çarşancaklı "Hazin Bir Kayıp" başlıklı şu yazıyı yazmıştır:

"20 Temmuz 1968 günü ebedi istirahatgahına terkedilen şair Fikret Memişoğlu daima yüksek fikirleriyle ve muciz eda eşariyle bilhassa folklor hayatındaki hareketleriyle intisar numunesi olan memleketimizin yetiştirdiği müstesna şahsiyetlerden biriydi. Memleket gençliği için meşaki feyzü edep olan şair ne yazık ki müptela olduğu muhlik hastalıktan bütün itina ve müdavata rağmen şifa ve reha bulamadı ve tam feyyaz çağında hayata ebediyen veda etti.Bu eleni ve teessürle yalnız kederli ailesi değil her ferdimiz muhtacı teselliyiz. Merhumun bıraktığı asarı kalemiye daima bütün nefasatiyle vesilci yad ve rahmet olacaktır. Yüce tanrıdan mağfiret dileriz.

*Durmadan gözyaşımız aksa bocadır Fikret
Eremez akli beşer neydi ilahi hikmet
Tutamli matemini beldemizin her ferdi
Biz bir iç yaradır son bu defasız derdi."*¹⁷⁵

Fikret Memişoğlu, ölümünden önce İstanbul'a tedavi için gitmiş, Gureba Hastahanesi'nde yatarken Ziya Çarşancaklı ve babası Bedri Bey kendisini ziyarete gitmişlerdir. Bu ziyareti Ziya Çarşancaklı şöyle anlatıyor.

"Babam; Ziya Fikret Beyi ziyaret etmek istiyorum, emrettiler.

--Peki baba deyip, hemen bir arabaya atlayıp gittik

Fikret bey yatağının arkasını kaldırmış, yaslanarak oturmuş, böylece 10-15 dakika sohbet ettiler.

Babam sordu; Fikret Beğ canınız ne istiyor, ne emredersiniz?

Cevaben; beyefendi, biraz halis bal ile taze çökelik yerim. Şifa dileklerimizle veda edip ayrıldık. Babamın emriyle ben iki gün içinde halis bal ile taze çökelik temin ettim ve ikinci kez babamla yine hastaneye, Fikret beği ziyarete gittik, çok memnun olmuşlardı. Babam cebinden çıkarıp yazdığı şu beyti okudu:

¹⁷⁴ Metin Güray, "Fikret Memişoğlu ve Gençler", Turan Gazetesi, Y.38, S.7188, 27 Temmuz 1968, s.3.

¹⁷⁵ Bedri Çarşancak, "Hazin Bir Kayıp", Turan Gazetesi, Y.38, S.7184, 23 Temmuz 1968, s.1.

“Bize bir meş’âle-i feyz-i edebsin Fikret
Dileriz sana cândan tuli ömür ve sıhhat”

çok duyulandı ve yatağından doğrulup, iki dakika izin rica ederek, etejerin üzerindeki kalem kağıdı alıp üç dakika içinde şu dörtlüğü yazıp babama uzattı.

“İstanbul’a biçâre gelen ehl-i ricâyız
Yârabbî meded biz dahi muhtacı şifâyız
Dostâne bakışlar verse de sıladan müjde
Hastanemizin ismine şâyân Gurebâyız”

Fikret Bey kadar babamda duyulanmıştı, yine şifa dileklerimizle ayrıldık.”¹⁷⁶

Reşat Gündüz “Yolcu’luğunun 40’inci Gününde Fikret Memişoğlu” başlıklı makalede şunları yazmıştır:

“Ölüm demedim. Diyemedim!.. Sadece Yolcu’luk diyorum. Yolu’lupa çıkan yolcu sevdiklerinin, dostlarının kalbinde yaşadığı ve yaşatıldığı zamanca, ölmemiş demektir. Sadece geçen her gün, bu Yolcu’luğu biraz daha uzatırken, bizler ona, akan zaman içerisinde, çok daha yaklaşmış oluruz! En sonunda bizde ona kavuşur, vuslata ereriz. Fikret Ağabeyim, “Yolcu” mahlasını kullanırdı. Kelimeler ve yakıştırmalar arasında “Yolcu” ismini en münasip bulmuştu. Onun için, halk tarzında yazdığı şiirlerinde “Yolcu” mahlasını kullanırdı. Hayat tek kelime ile yolculuktu. Bu düşünce ve bu felsefe atmosferi içinde kendini hayata iyice hazırlamıştı. Bizler ise bu âlemde sadece birer misafir idik. Bir Yolcu’luğun arefesinde, bu kadar metanetli, bu kadar mukavemetli, bu kadar Hakka tevekkülle rıza gösteren insanı ilk defa gördüm. Rahatsız olmasına ve hastalığını bilmesine rağmen, -nasılsın Ağabeyim?... diye sorduğumda; Hep iyiyim derdi. Halinden hiçbir zaman şikâyet etmedi. Dün gibi bugünde onun imanını, onun büyüklüğünü takdir ediyorum. 3 yıl devam eden arkadaşlığımızın sayılı günlerinin haricinde, daha evvelinden kendisi ile, konuşup tanışmamış olmam, benim için büyük kayıptır. Buna rağmen, kendisinden çok, pek çok şeyler öğrendiğim bir gerçektir. Her ay hazırlayıp bizlere sunduğu “Fırat Mecmuası” bir tetkik ve bir incelemenin mahsulü olarak, en şumullü, en manalı telkinatta bulunmuş, Elâzığ’da ilk defa çıkan bir kültür ve fikir mecmuasıdır.

“Harput Ahengi” Harput’u saziyle, sözüyle, türküsüyle, şarkısıyla, şevkiyle aşkıyla yaşatan bir klasik eserdir. Fikret Memişoğlu, Harput Ahenginde yerli giyimiyle Harput’u temsil eder. Ve senelerin ötesinde genç bir delikanlı olarak bizlere seslenir. Kahramanlığın en güzel tarifini “Meçhul Kahraman” başlığı altında Fırat Mecmuasının 10’uncu sayısının 20’nci sayfasında anlatır.

¹⁷⁶ Ziya Çarşancaklı, *Hatıralardan Bir Demet Dert Yumağı*, İstanbul, 2002, s.208-209

En son hazırlamış olduğu “Harput Divanı” ümit ve temenni ederim ki yakınları tarafından bastırılıp Elâzığ’lıların istifadesine sunulsun! Fikret Ağabeyin uzun yolculuğa çıkmadan 25 gün evvel, posta ile bana göndermiş olduğu “İstanbul’un Fethi ile ilgili “Fetih Destanı” başlığı altındaki 10 şiiri, Onun mukaddes vasiyetlerinden biridir. Hatıralarımda yaşayacak ve ben bu hatıralara lâıyk olmağa çalışacağım... Onun eserleri yolunu bulmak isteyenlere, yol gösterecek, ı ışık tutacaktır. -Bir gün, konuşmamız arasında şair Ahmet Kemal’den bahisle onun 1956 yılında öldüğünü söylemişim.

Beni dikkatle dinleyen ağabeyim; birdenbire ciddileşerek kaşlarını çatı ve heybetli sesiyle, “Şair ölmez” dedi.

“O bir kartaldır. Kanat açarsa uçar...Açmazsa Toprak olur” dedi. O anda bir kanadı “Harput Ahengi” bir kanadı “Fırat Mecmuası” olmak üzere, Fikret Memişoğlu’nun uçtuğunu ve kırlar arasına karıştığını düşündüm...Ne mutlu kanat açıp uçanlara, ne mutlu hatıra bırakanlara? Ne mutlu onun kültür ilminden nasibini alanlara, ne mutlu eser verenlere, “Ne mutlu bu vatana hizmet edenlere”

Yolculuğunun 40’ncı gününde Ruhun şad olsun Fikret Ağabeyim...”¹⁷⁷

Mahmut Münif, “Fikret Memişoğlu İçin” başlıklı yazmış olduğu makalede şunları ifade etmiştir:

“Evet biraz geç oldu bu yazı. Oysa şartlar gerekli kıldı bunu. Elimizde olmayan şartlardı bunlar. Ve biz ölümünden günler sonrası onu anmağa fırsat bulabildik sütunumuzda.

Cahit Sıtkı’nın bir şiiri vardır. Sanatçının ölümü başlığını taşır bu şiir Fikret Memişoğlu’nun ölümünü duyduğumuzda ilk aklıma gelen bu şiir oldu.

*“Gitmez gelmez bahar yeli
Şarkılar yarıda kaldı
Bütün bahçeler kilitli
Anahtar Tanrı’da kaldı*

*Geldi çatı en son ölmek
Ne bir yemiş ne bir çiçek
Yanıyor güneşte petek
Bütün bal arıda kaldı*

Oysa bütün arılar balda kalmadı bu kez. Bu baldan biz de nasiplendik. Seneler senesi binbir çilenin, binbir yokluğun ortasında Yeni Fırat gibi mütevazi, o nisbette temiz ve düzenli bir dergide acıların en amansızının pençesinde dahi bal verdi Memişoğlu.

¹⁷⁷ Reşat Gündüz, “Yolcu’luğunun 40’inci Gününde Fikret Memişoğlu”, Turan Gazetesi, Y.38, S.7215, 28 Ağustos 1968, s.1.

İpek böceği gibi sessiz, kendi kendine, tertemiz eserlerdi. Pırıl pırıldı. Dosttu. Hoş sohbetti. Kültürlüydü. Hele konu Harput oldumu, hele folklor oldu mu herkes susar onun ağzının içine bakardı.

Onu dinlerken kendimizi Kayabaşında oturur sanırdınız. Önünüzden sırmalı çarşafı içinde genç bir kadın geçerdi. Alır gönlünüzü giderdi. Bıyıkları daha yeni yeni terlemiş bir genç ufaktan aldırırverirdi:

Hafemun evi Kayabaşında.

Susardınız. Onu dinlerdiniz. Uzaklarda güneşler batardı. Siz yapayalnız kalırdınız. Ve onun sesinde yüzyılların eşliğinden Harput konuşurdu. Harput bir daha öksüz şimdi. Toprağı bol olsun.”¹⁷⁸

Ölümünden sonra yetiştirdiği öğrenciler tarafından Fikret Memişoğlu için bir anma ve folklor gecesi düzenlenmiş ve bu gecede Hafız Nuri İri (Hanım) Güllü opereti sahnelenmiştir. Bu gece dolayısıyla Şükrü Kaçar yazdığı “Bir Gece ve Fikret Memişoğlu” başlıklı makalede şunları ifade etmiştir:

“Son yıllarda yerel gelenek ve yaşantıları dile getirmek amacıyla çeşitli geceler yapılmaya başlandı. Köylere kadar inen gecelerin elbette ki kendilerine özgü yanları ve özellikleri vardır. Son on beş gün içerisinde Ankara, İstanbul, Eskişehir’de Elâzığ geceleri yapıldı. Elâzığ’lı gençler, Elâzığ folklorunu, çeşitli yönleriyle geceyi izleyenlerin gözleri önüne serdiler. Fakat bunların hiçbirisi Elâzığ’da rahmetli Fikret Memişoğlu için yapılan gece kadar canlı ve renkli olmadı.

Fikret Memişoğlu Elâzığ folklorunu bilen ve yaşatan bir otorite olarak tanınırdı. Son zamanlarda ölmeğe yüz tutan Harput gelenek ve göreneklerini canlandıran o idi. Esas mesleği olan hukuktan ziyade bu yöne vermişti kendini. Zamanla kınayanları bile çoğalmıştı. Folklorun ulusal yapısını bilmeyenlerin dar düşünceleriydi. Bu çalışmaları ve folklor üzerindeki düşünceleri meyvelerini verdikçe Memişoğlu’nu daha iyi anlamağa başlıyoruz.

Pazar akşamı seyrettiğimiz Hanım Güllü ve Hafız Nuri Opereti, onun “Harput Ahengi” isimli kitabından alınmıştı. Fikret Ek tarafından sahneye konulan eser, oldukça ilgi toplamış ve Fikret Memişoğlu’nun yaşayan bir insan olduğunu ortaya koymuştu.

Tamamen Harput’u yaşatan eser gerçekten ilginç ve oldukça yapıcı bir karakter taşıyordu. Yerel giysileriyle kız ve erkek gençlerimiz bir süre bizi geçmişin Harput yaşantıları arasına gömmüş tatlı anlar geçirmemize sebep olmuştu.

¹⁷⁸ Mahmut Münif, “Fikret Memişoğlu İçin”, Turan Gazetesi, Y.38, S.7199, 9 Ağustos 1968, s.1-2.

Elâzığ folkloruna hizmeti ebediyen unutulmayacak Memişoğlunu rahmetle anar, bu geceyi bize sunanları da gönülden kutlarız.”¹⁷⁹

Fikret Memişoğlu’nun ölümü dolayısıyla Mehmet Cengiz şunları yazmıştır:

“20 Temmuz 1968 cumartesi günü Elâzığ acı bir haberle çalkalandı. “Fikret Memişoğlu ölmüş.” kara haber sayha sayha şehire yayılırken elim bir ızdırabın acılarını gözlerden süzülen yaşlarla bütün Elâzığlıları müşterek bir ifadede birleştirdi:

“Memleket kıymetli bir evladını kaybetti” bu deyiş bir kişinin yüz kişinin değil tüm bir şehir halkının hislerini dile getiren bir deyiştir.

Halkın yargısı yargıların en büyüğüdür. Ne mutlu Memişoğlu’na ki bütün Elâzığlıların kalplerinde sevgi, saygı izleri bırakarak ebediyete göç etti. Ancak müstesna yaradılıştaki insanlar bu mazhariyete nail olabilir. Suhreverdi derki; “Öldükten sonra halkın kalbinde ve dilinde rahmetle anılanlar ölmemişler demektir.” Fikret memişoğlu’da seneler geçse daima rahmetle anılacağı için elbet yaşayacaktır. O çok büyük meziyetlere sahip bir insandı, her şeyden evvel inanmış bir kimse idi, bu inanç değil midir ki onu memleketine, milliyetine bu derece bağlı tutmuştu...

Alayıştan gösteriştan uzak müsbet çalışmaları ile kendisini ime vermişti. Tettebuları araştırmaları, denemeleri ile Elâzığ kültürüne ışık tutmuş ve katkıda bulunmuştu. Özellikle Elâzığ folklorüne çok emek harcamıştı. İlme olduğu kadar yazarlığa şairliğe de sahipti. Şu anda aramızdan ayrılmasının verdiği üzüntü daha fazla bir şey dememize imkan bırakmıyor fakat ileride elbette bütün yönleriyle Memişoğlu yad edilecektir. gerek efradı ailesine gerek tüm Elâzığlılara Uluova Gazetesi adına başsağlığı diler. Merhumun aziz ruhu önünde tazimle eğiliriz.”¹⁸⁰

Fikret Memişoğlu’nun ölümü üzerine bir yazı kaleme alan Ahmet Kabaklı onun Elâzığ kültür hayatına katkıları hakkında şu düşünceleri ifade etmiştir:

“Değerli fikir ve sanat adamımız Fikret Memişoğlu öldü demeye dil varmaz, gönül katlanmaz. Benim için hep diri dostum, sabırlı tevekküllü dostum elinin sıcaklığını daha elimde hissetmekteyim. Bana son yazdığı mektup Fetih Destanı uzun bir takım - şiirle donatılmış olarak 29 Haziran tarihini taşıyor. kederli oğlu Seçmen den aldığım son mektupta:

“Muhterem ağabey, diyor Babam 20 Temmuz 1968 de kaybettik. Bir seneden beri çektiği zalim hastalıktan kurtulamayarak hakkın rahmetine kavuştu.”

¹⁷⁹ Şükrü Kaçar, “Bir Gece ve Fikret Memişoğlu”, *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7402, 9 Nisan 1969, s.1.

¹⁸⁰ Mehmet Cengiz, “Fikret Memişoğlunun Arkasından”, *Uluova Gazetesi*, Y.16, S.4738, 24 Temmuz 1968, s.1.

Fikret Memişoğlu bana göre arı gibi çalışan fakat “arı bizim bal bizdedir” demeyi bile tevazuuna yük sayan iddiasız; gayretli münevver örneği idi. Durmadan oud yazar, düşünür konuşur, araştırır, söyler söyletir; çevresinde edebiyattan, folklordan sanattan, hikmetten süzölmüş bir dünya kurmak isterdi.

Yirmi yıldan beri altından ipekten, inciden, renkten sestten yıldızları ile Türk halkının duygularından, sevinçlerinden örölmüş bambaşka bir gök kubbesini andıran yurt folkloru üzerinde çalışıyordu. geçen yıl neşrettiği Harput Ahengi adlı kitap bu çalışmaların Türkiye ölçüsünde, hakiki ciddi bir mahsulü idi.

Memleket radyolarına, o ahenk içinden çıkan nice şarkı, türkü, oyun halay notaları vermiş... Türklüğün tâ Orta Asya'dan getirdiği Çayda Çıra oyun ve musikisinin yurttan ve dünyada tanınmasında himmeti olmuştu.

Halk sanatkârlarını bir sevgi atmosferinde topluyor, işitilmemiş sesleri banda alıyor, gelen geçen edebiyat, folklor meraklılarına dinletiyor; o zaman kâşiflere, üstatlara mahsus o çok derin duyduğu hiss olunuyordu. Anadolunun sanat mahsullerine duyduğu aşk dolayısıyla orayı terk etmiyor. Büyük bir şehre gidip yerleşmek, ona sanki bir ihanet görünüyor.

Eylül 1967 ye kadar 36 sayı çıkardığı Yeni Harput dergisi İstanbul dışında çıkan edebiyat sanat fikir dergilerinin en güzellerinden biri olduğu gibi, içinde İstanbuldakileri kışkırtacak ne değerli yazılar, şiirler araştırmalar vardır. Fikret ayağını sıkı sıkı bastığı bire memleket köşesinden, bütün vatani kavramak kucaklamak istemiştir.

Etrafına nice gençler toplamış, folkloraya dayalı bir edebiyat ekolü kurmaya çalışmıştır. Yıldırım N. Gençosmanoğlu, Ömer Kayaoğlu, Cenani Dökmeci gibi şairleri, Fırat Dergisi tanıtmıştır.

Memleket folkloru ile o kadar içli dışlı olmuştu ki, onu hep bazı türkülerde, mânilerde horatlarda, deyişlerde bulur gibi oluyorum: Mesela şu türkü parçasında:

*yar elinden ben şaşmış kalmışım
Dalgıç olup deryalara dalmışım
Ne gün görmüş ne de murad almışım
Muratsızım ağlar ağlar gezerim*

*Fikret Memişoğlu'nun ölümü ile yaşadığı folklor bölgesi, ağız tadını yitirmiş gibi oluyor. halk bilgisi araştırmaları ve şiir tenkitleri kolunda Türk topluluğunun çok mütevazı fakat mühim bir değer kaybettiği de muhakkaktır...*¹⁸¹

¹⁸¹ Ahmet Kabaklı, “Fikret Memişoğlu”, Uluova Gazetesi, Y.16, S.4751, 8 Ağustos 1968, s.1.

Rauf Akçay Fikret Memişoğlu'nun özelliklerinden bahsederek onun Harput kültürünü Elâzığ folklorunun yok olmasını önleyerek gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir görev ve misyon yüklediği aşağıdaki makalesinde şu ifadelerle dile getirmiştir:

“Elâzığ değerli evlatlarından birini daha kaybetti. Onun bu memlekete yaptığı kültür alanındaki hizmeti takdirin fevkindedir. Onda Elâzığ'ın en eski maziden beri süre gelen köklü bir kültürün derinlemesine işlenmiş kabiliyetleri vardı. Fikret, tam manasıyla ve hiç eksik yönü bulunmayan bir edipti. Şiirlerinde bütün edebî çeşitleri bulabilirsiniz. Hele hicviyeleri hakikaten şaheser denecek kadar kuvvetlidir.

Harput folkloru, onun kalemi ve faaliyetiyle zenginliğini Türkiye ve hatta dünya folklor aleminde tanıtmış ve sütun takdir kazanmıştır.

Fikret'in yazdığı Harput Ahengi adlı eseri, dünya çapınca bile meşhur addedilecek mükemmeliyette bir eserdir. Harput Ahengi'nde memleketimizin folklorunu bütün örnek ve çeşitleriyle gayet ustaca tasnif etmiş ve Harput kültürünü artık kayb olmayacak şekilde ileriki nesillere intikal ettirmiştir. Bu eserde Fikret, kendi güzel duyuşlarından ve eşsiz kültürümüz hakkındaki derin vukufunu gayet akıcı üslubu ile tebarüz ettirmiştir.

Fikret, birçok eser ve faaliyetiyle adını Elâzığ için ebedileştirmiştir. Ona Cenabı Hak'tan rahmet niyaz eder, kederli ailesine taziyetlerimi sunarım.”¹⁸²

Şükrü Kacar Fikret Memişoğlu'nun ölümü dolayısıyla yazmış olduğu makalede şu düşüncelere yer vermiştir:

“Temmuz ayının yakıcı sıcakları altında, bir iyi hemşehrimizi yıllar yılı unutulmayacak bir değerimizi toprağa verdik. Son yıllarını, tümü tümüne Elâzığ'ın hizmetine veren Fikret Memişoğlu, arkada büyük bir boşluk bırakarak aramızdan ayrıлып gitti. onu seven binlerce Elazığ'lı, bu erken göçüğe gerçekten üzülüp durdu.

O, Elazığ için bir kültür ve folklor kaynağı idi. Dedeefendiler, Şair Hayriler ve nice geçmişin değerleri, onun özünde sözünde kendini göstermiş, Harput Ahengi'yle Memişoğlu, doğunun Fikret'i olmuştu.

Onu tanıdığımız günden bu yana bırakamadık bir türlü. Maddi manevi yapısıyla Elâzığ'ı Harput'u en iyi duyan en iyi yaşayan insandı o, “Yeni Fırat” ta başlayan yayım gücü “Harput Ahengi”nde tüm varlığını döktü ortaya. Olgun mütevazi ve okuyan insandı Memişoğlu. Bu yönüyle irili, ufaklı her Elâzığ'ının gönlüne girmişti. Bu arada sevilip sivrilmesini kıskananlar da vardı. Ama ondaki değeri kimse görememezlikten gelemezdi.

Hem yazar hemde şairdi. Aruz veznine daha çok özenir ve genellikle bu kalıpla sıralardı mısralarını.

¹⁸² Rauf Akçay, “Fikret Memişoğlu”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5563, 23 Temmuz 1968, s.2.

Hem eskiyi korur hemde yeniye uymasını bilirdi. Son yıllarda “Yeni Fırat”taki yazıları dildeki yeni akıma uygun olarak çıkardı. Bir insan için, her devrin özelliklerini taşımak büyük erdemlilikti. O, kültürel yönüyle olduğu kadar; sosyal yönüyle de tipik bir Elâzığ’lıydı. Zengince bir hayat görüşü vardı. Hukuk bilgisine değin, edebiyat bilgisi bulunuyordu. Elâzığ folklorunu onun kadar bilen, duyan, yaşayan yoktu. Yıllarca bu uğurda çabalar harcadı. Ama hastalığı, onu rahat bırakmadı. Aylarca savaşıp durdu. Fakat ecelin elinden kurtaramadı. Geride çokça değerler bırakarak aramızdan ayrıldı. Acımız sonsuz, kaybımız büyük oldu. Allahtan kendisine rahmet, geride kalanlarına da başsağlığı dileriz. Nur içinde yatsın.”¹⁸³

İshak Sunguroğlu

“Fikret’i birkaç gün evvel toprağa vermişler!... Bu acı haberi bana İstanbul’a uğrayarak Londra’ya giden yeğenim Kerim Sunguroğlu getirdi. Bu haber sanki beni bir seksen yıl daha çökertti. Ben çökmeyeyim de, ya kimler çöksün. Çünkü Fikret her an ve her zaman bana gençliğimi yaşatırdı. Gençliğimde Elâzığ’da bir “HAYDAR ÇIRPANİ” topluluğu vardı, bende bu topluluğun içindeydim. Bu topluluk, Harput’un ebedi hüviyetini devamla çalışıyordu. Haydar, başımızda idi ve Mamuratül-Aziz gazete ve matbaa müdürü idi. Matbaa toplantı yerimiz idi. Rahmetli bizi yetiştirmek için çırpınır dururdu. Osman Nuriler...(Fikretin babası), Mehmet Nuriler...Mehmet Cevdetler... Ben ve isimleri hatırımda kalmayan bir kaç genç daha!... Çalışır, çalışır, çalışırdık... Haydar bizlere verdiği edebî ruh, çok yüksek ve devamlıydı. Maalesef bu mesut günler I.inci Cihan Savaşının patlamasıyla solmuş, kararmış ve tarihe mal olmuştu. Haydarı da genç yaşında tífüsden kaybetmiş ve her birerlerimiz ayrı ayrı dağlar başında kalmıştık.

Devran döndü, aradan yıllar geçti. Elâzığ’a tekrar baktım...Bu bakışında Elâzığ’da tek başına Fikret’i buldum, sevindim ve Fikret’le temas kurdum ve bu temas sonunda aramızda derin bir dostluk havası yarattı.

Ben “Harput Yollarında” adlı eserlerimi yazmağa başladım. Fikret de “Fırat Dergisini” yaratmıştı. Daima ve daima muhaberedeydik... Şimdi hususi dosyası önümde... Bana gözyaşları döktürmede...

Fikret gür bir pınar... coşkun bir çağlayan gibiydi... Bu eşsiz pınarın, bu çağlayanın katreleri memleketin her köşesinde serpilmiş ve bundan hepimiz de, memleket de, gençlik de faydalanmıştır. Hayatta bulunduğu müddetçe boş durmadı, aile hayatını kazanmak için mesleğinde koştuğu kadar edebiyat aleminde de gecesini gündüzüne katarak eser vermeğe çalıştı. Şiirlerinin tümü güzel olmakla beraber içlerinde müstesnaları çoktur. Hele “Fırat” Fikretin

¹⁸³ Şükrü Kaçar, “Bir Ölüm ve Ötesi”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5569, 30 Temmuz 1968, s.1.

eşsiz merakı ve enerjisi sayesinde çok ileri gitmişti. Elimize aldığımız zaman bizlere Haydar Çırpanı devrini hatırlatır ve yaşatırdı.

Amansız hastalık zavallıyı kısıkvrak sardığını, tedavi için İstanbul'a - Gureba Hastanesine geldiğini ve bir ameliyat geçirdiğini haber alınca kendisini ziyaret için hastaneye gitmiştim. Ameliyattan iyi sonuç aldığına kanidi, bu hali beni de sevindirmişti.

Elâzığ'a döndükten sonra gâh iyi, gâh kötü haberler alıyor, doğrusu üzüliyordum. Bir gün köşemde çalışırken biri misafir geldiğini haber verdiler koştum. Karşımda Fikret'i bulmayayım mı? Sarıldık... Öpüştük... Sağlı durumu çok iyiydi ve bende çok sevinmiştim. Sohbetimiz saatlerce devam etti. İstanbul'dan Gelibolu'ya oradan da İzmir'e gideceğini söyledi, benden ayrıldı. Ve ben bu güne kadar onu, hep Elâzığ'da da İstanbul'da gördüğüm gibi sıhhatte sanıyordum; meğerse habis hastalık, onu mağlup etmiş ve götürmüştü. Fikret, gerek ebedî, gerek içtimâî bakımdan Elâzığ'da cidden eşi bulunmayan bir varlıktı; onun yerini hiç kimse dolduramaz; fakat eserleri onu yaşatacaktır. Arkasından günlerce matem tutsak yine azdır, yine azdır...

Fikret şimdi munis çehresiyle sanki karşımda gibi... Beni ağlatıyor, sızlatıyor. Ancak bu hazin göz yaşlarım ve acı dolu kalbimle Ulu Tanrıdan ona rahmet mağrîfet... Matemler içinde olan sayın eşine ve evlatlarına sabırlar niyazındayım. Niyazımı büyük Allahım elbette kabul edecektir."¹⁸⁴

Sonuç

Tarihi süreç içerisinde Harput ve çevresi birçok medeniyete beşiklik etmiş bir coğrafyadır. On birinci yüzyıldan itibaren Türk hâkimiyetine giren Harput günümüze kadar önemini sürdürerek bir Türk şehrinin genel karakteristik özelliklerini korumuş ve devam ettirmiştir.

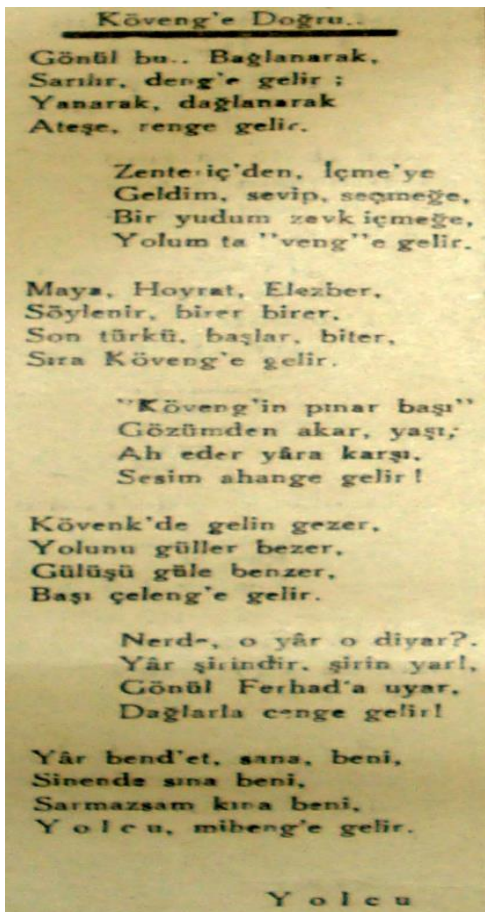
On dokuzuncu yüzyılda iktisadi ve siyasi sebeplerden ötürü Harput'un önemini yitirmesi ve dönemin yöneticileri tarafında mezraya taşınmasıyla vilayet merkezi bugünkü Elâzığ şehrine taşınmıştır. Yeni kurulan vilayet merkezinde de Harput'un zengin kültür hayatı devam etmiştir. Bu zengin kültürel ortamda Harput ve çevresinde çok sayıda alim, mutasavvır, şair, bestekar, yazar yetişmiştir. Bu yetişen kültür adamlarından biri de Fikret Memişoğludur.

Bir sosyal bilimci olarak son dönem Elâzığ tarihine baktığımız zaman üç isim yıldız gibi parlamaktadır. Bunlar İshak Sunguroğlu, Nurettin Arıçoğlu ve Fikret Memişoğludur. Bunlar Elâzığ tarihini kültürünü folkloru konusunda yapmış olduğu çalışmalarla büyük hizmet etmişlerdir. Yine bu üç şahıs sadece araştırma inceleme yapmakla kalmamış cumhuriyet dönemi Elâzığ'ın gelişimi içinde büyük çaba sarfetmişler büyük ter dökmüşlerdir. Şehir bu insanlarını unutmamalı ve unutturmamalıdır.

¹⁸⁴ İshak Sunguroğlu, "Fikret'in Ardından", *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5573, 3 Ağustos 1968, s.1.

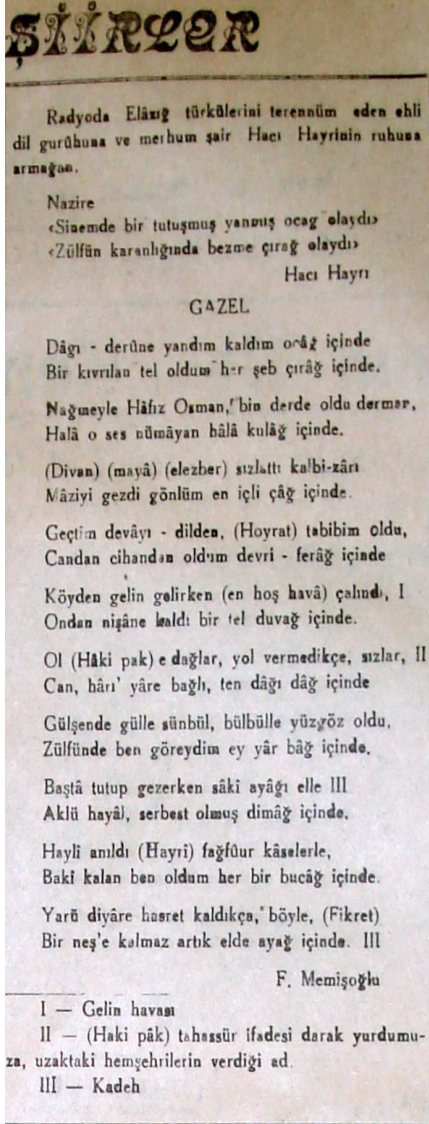
Bu bağlamda, son dönemde Harput'un kültürel mirasın devam etmesinde, nesillere aktarılmasında etkin olan fikir ve kültür adamlarından biri belki de en önemlisi Fikret Memişoğlu'dur.

EKLER

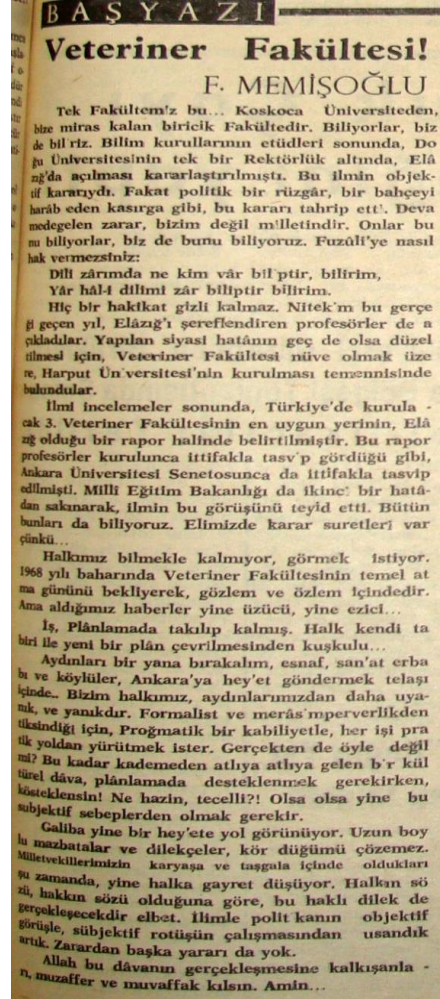

Resim 2: 14 Nisan 1945 - Elazığ Basını'nda Elazığ Folkloru ile ilgili ilk araştırma yazısı

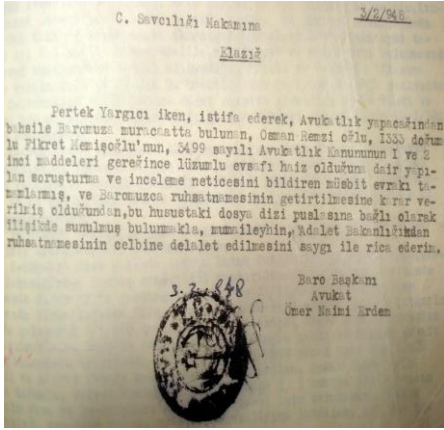
Resim 1: 12 Mayıs 1945-Yolcu mahlasıyla Elazığ Basını'nda çıkan ilk şiiri Köveng'e Doğru

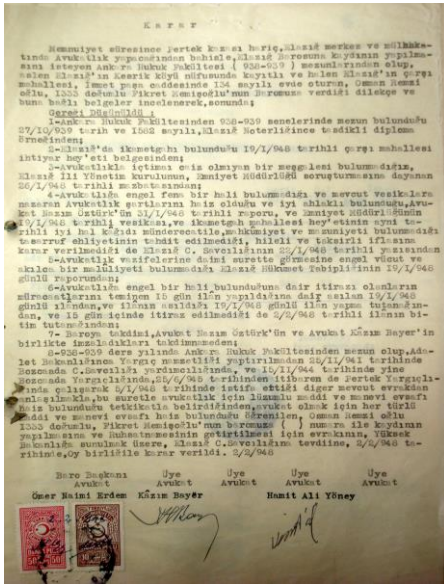
Resim 3: 17 Şubat 1945-Elazığ Basını'nda Fikret Memişoğlu imzasıyla ilk şiiri

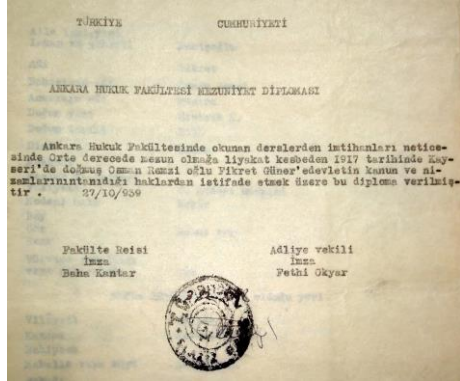
Resim 4: 16 Mart 1968-Elazığ Basını'nda son yazılarından biri, Veteriner Fakültesi

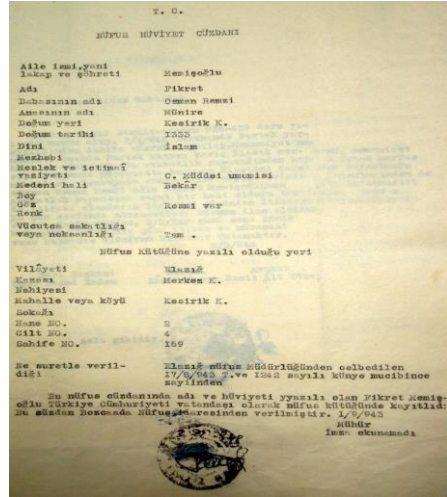
Resim 5: Elazığ Barosu'na kabul edilip avukatlık ruhsatnamesiyle ilgili 3 Şubat 1948 tarihli belge

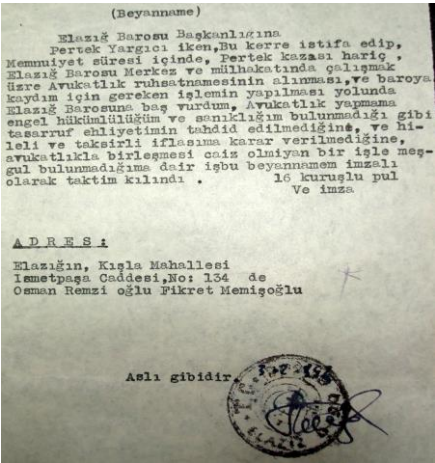
Resim 6: Elazığ Barosu'na kabul edilmesiyle ilgili 2 Şubat 1948 tarihli belge

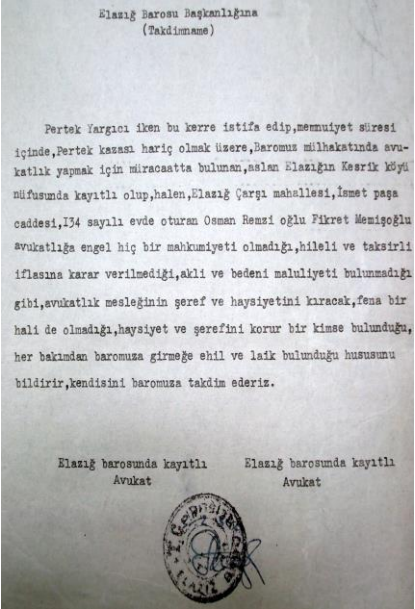
Resim 7: Ankara Hukuk Fakültesi mezuniyet Diploması

Resim 8: Bozcaada Nüfus Müdürlüğü tarafından 1 Eylül 1943 tarihinde verilen Nüfus Hüviyet Cüzdanı Örneği

Resim 9: Elazığ Barosu'na kayıtlı avukat olarak çalışmak için baroya vermiş olduğu 3 Şubat 1948 tarihli beyanname

Resim 10: Elazığ Barosu'na kabul edilmesine dair hazırlanan takdim name

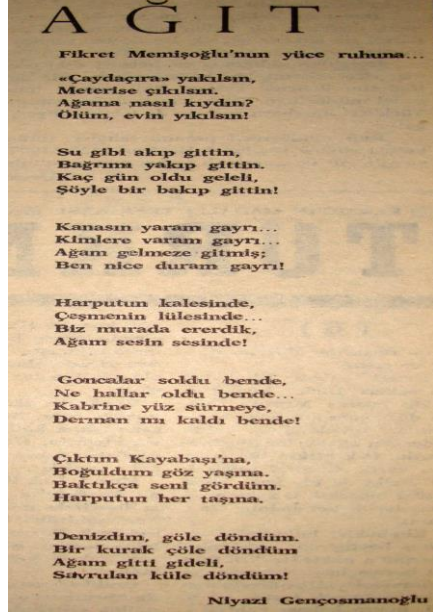
Resim 11: Millet Partisi'nden resmen siyasete girdiğine dair 29 Temmuz 1950 tarihinde Elazığ Basını'nda çıkan haber

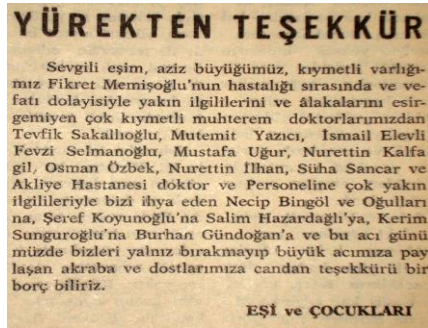
Resim 12: Nebiler Mesnevisi eserini hazırladığı ve bu eseri Elazığ İmam Hatip Okulu'na hibe ettiğine dair 14 Mayıs 1968 tarihinde Elazığ basınında çıkan haber

Resim 13: Vefatına dair 21 Temmuz 1968 tarihinde Elazığ Basını'nda çıkan haber

Resim 15: Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'-nun Fikret Memişoğlu'nun vefatı dolayısıyla 16 Ağustos 1968 tarihinde yayınlanmış olan şiiri

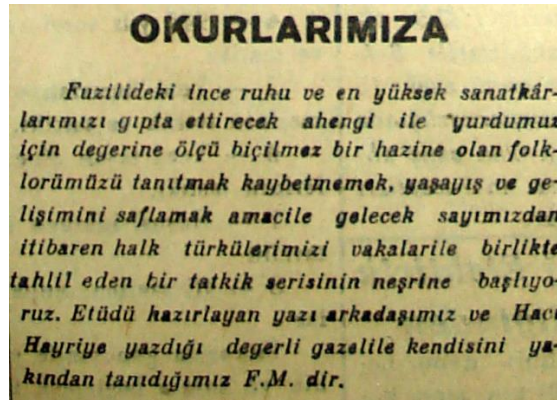
Resim 14: Vefatından sonra ailesi tarafından 26 Temmuz 1968 tarihinde Elazığ basınına verilen verilen teşekkür ilanı

Resim 16: Vefatından sonra okutulacak olan kırk mevlidi için ailesi tarafından verilen 29 Ağustos 1968 tarihli ilan

Resim 17: Elazığ Basını'nda tefrika halinde 17 bölümde yayımlanan ve ilk bölümü 20 Temmuz 1955 tarihinde çıkan Hafız Nuri ile İri Güllü Macerası Opereti

Resim 18: Elazığ Basını'nda Elazığ kültür ve folkloru üzerine inceleme çalışmalarının yayınlanacağı hakkında 28 Mart 1945 tarihli haber

Resim 19: Ayşe – Fikret Memişoğlu

Resim 20: 29 Nisan 1951'de tarihinde Elazığ'da Millet Partisi'nin mitinginde il Başkanı olarak yaptığı konuşma sırasında çekilen bir fotoğrafı

Resim 21: Fikret MEMİŞOĞLU'NUN Mezarı

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 490.01.598.71.6

Elâzığ Barosu Arşivi, Fikret Memişoğlu Sicil Dosyası (EBA, FMSD)

Sürelî Yayınlar

Elâzığ Gazetesi

Elazığ-Harput Sesi Gazetesi

Geleneksel Kürsübaşı Dergisi

Haber Gazetesi

Ma'mûratü'l-azîz Gazetesi

Turan Gazetesi

Uluova Gazetesi

Yeni Fırat Dergisi

Yeni Harput Gazetesi

Tetkik Eserler

AKÇAY, Rauf, "Fikret Memişoğlu", *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5563, 23 Temmuz 1968, s.2.

AKYOL, Naci, "Fikret Memişoğlu'nun Vefatı", *Elâzığ Gazetesi*, Y.18, S.5565, 25 Temmuz 1968, s.1.

CENGİZ, Mehmet, "Fikret Memişoğlunun Arkasından", *Uluova Gazetesi*, Y.16, S.4738, 24 Temmuz 1968, s.1.

ÇARŞANCAK, Bedri, "Hazin Bir Kayıp", *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7184, 23 Temmuz 1968, s.1.

ÇARŞANCAKLI, Ziya, *Hatıralardan Bir Demet Dert Yumağı*, İstanbul, 2002.

ÇOLAKOĞLU,"Folklor Ekibimizin Başarısı ve Hatırlattıkları", *Yeni Harput Gazetesi*, Y.5, S.1445, 19 Temmuz 1960.s.1.

DOĞAN, Adem, *Siyasi Arenada Elâzığ'ın Seçimi*, Aba Medya, Ankara, 2007.

DÖKMECİ, Cenâni,"Ağabeyimiz Fikret Memişoğlu'nun Ardından", *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5583, 15 Ağustos 1968, s.1-2.

DÖKMECİ, Cenâni,"Fikret Memişoğlu'dan Sonrası", *Elazığ Gazetesi*, Y.20, S.6178, 19 Temmuz 1970, s.1.

DÖKMECİ, Cenani,"Hafız Osman Öge'nin Ardından", *Turan Gazetesi*, Y.46, S.9422, 11 Kasım 1975, s.1.

DÖKMECİ, Cenani, Ağabeyimiz Fikret Memişoğlu'nun Ardından, *Geleneksel Kürsübaşı Dergisi*, (Kına Gecesi Münasebetiyle Yılda Bir Kez Çıkar) 4 Nisan 1969,İstanbul, s.19-23.

DUMAN, Haydar, "Fikret İçin", *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5579, 10 Ağustos 1968, s.1.

Elâzığ Barosu 1950 Levhası, Elâzığ Barosu Arşivi,Elazığ,1950

Elâzığ Barosu 2010 Levhası, Elâzığ Barosu Yayını, Şen Matbaası, Ankara,2010.

ERGÜCÜ, Nurettin, "Üniversitemizin Başarısı", *Turan Gazetesi*, Y.64, S.14797, 12 Haziran 1993, s.1-3.

EROĞLU, Türker, "Harput'un Sesi", *Turan Gazetesi*, Y.51, S.11077, 15 Nisan 1981, s.1.

F. M., "Serçe Avı", *Turan Gazetesi*, No.1247, 29.12.1945, s.1-2.

F.M, "Haksız Olup Bittileri Yutmıyacağız",*Turan Gazetesi*,Y.31, S.5029, 15 Temmuz 1961, s.1-3.

F.M., "Dinlenme ve Eğlenme Yolu", *Turan Gazetesi*, No.1291, 8.6.1946, s.1-2.

GENÇOSMANOĞLU Niyazi Yıldırım, *Destanlar Burcu*, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., İstanbul, 2002.

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi, “Ağıt- Fikret Memişoğlu’nun Yüce Ruhuna”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5584, 16 Ağustos 1968, s.1.

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi, “Fikret Memişoğlu’nun Ardından”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5580, 11 Ağustos 1968, s.1.

GÜNDÜZ, Reşat, “YOLCU’luğunun 40’ıncı Gününde FİKRET MEMİŞOĞLU”, *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7215, 28 Ağustos 1968, s.1.

GÜRAY, Metin, “Fikret Memişoğlu ve Gençler, *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7188, 27 Temmuz 1968, s.3.

GÜRDOĞAN, Burhan, “On Beş Yıl Sonra”, *Elâzığ Gazetesi*, Y.15, S.4518, 26 Şubat 1965, s.1.

GÜRDOĞAN,(Burhan), “Pazar Günü Yapılacak Miting’in Manası”, *Elâzığ Gazetesi*, Y.1, S.60, 22 Temmuz 1950, s.1-2.

HAYKIR, Handan, ÇEVİK, Mehmet, “Elazığ Dergi Yayıncılığına Bir Örnek: Yeni Fırat Dergisi”, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/4 Spring* s.495.

HAYKIR, Yavuz, HAYKIR, Handan, “Elazığ Basın Tarihi (1883-1960)”, *Tarihten Günümüze Elazığ Kongresi, 17-19 Kasım 2014 Elazığ*, C.II, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara ,2015, s.1165-1193.

KABAKLI, Ahmet, “Fikret Memişoğlu”, *Uluova Gazetesi*, Y.16, S.4751, 8 Ağustos 1968, s.1.

KAÇAR, Şükrü, “Bir Gece ve Fikret Memişoğlu”, *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7402, 9 Nisan 1969, s.1.

KAÇAR, Şükrü, “Bir Ölüm ve Ötesi”, *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5569, 30 Temmuz 1968, s.1.

KOÇ, Cahit, “Fikret Memişoğlu’nu Anarken”, *Elazığ Kültür Tanıtma Dergisi*, Y.19, S.28, Temmuz 2007, s.22-24.

MEMİŞOĞLU, F., “Fide Türküsü”, *Turan Gazetesi*, No.1187, 12.5.1945, s.2-3.

MEMİŞOĞLU, F., “Kövenk Türküsü”, *Turan Gazetesi*, No.1179, 14.4.1945, s.2.

MEMİŞOĞLU, F., “Rahmetli Hilmi Bey”, *Elâzığ Gazetesi*, 29.11.1954, s.2.

MEMİŞOĞLU, F., Gazel, *Turan Gazetesi*, Y.14, No.1164, 17.2.1945, s.2.

MEMİŞOĞLU, F., Gazel, *Turan Gazetesi*, Y.14, No.1167, 3.3.1945, s.2.

MEMİŞOĞLU, Fikret “Alaca Karanlık”, *Yeni Harput Gazetesi*, Y.5, S.1406, 31 Mayıs 1960, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret “Medrese’i Külliye”, *Turan Gazetesi*, Y.20, S.1714, 1 Haziran 1950, s.1-2.

MEMİŞOĞLU, Fikret “Teknik Okul Açılıyor”, *Elâzığ Gazetesi*, Y.10, S.3391, 28 Haziran 1961, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret “Kövenk Türküsü”, *Turan Gazetesi*, No.1225, 29.9.1945, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -2-", *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.985, 10 Eylül 1958, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -2-", *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.985, 10 Eylül 1958, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -3-", *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.986, 11 Eylül 1958, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Yerli Operet - Hafız Nuri İle İri Güllü Macerası" *Yeni Harput Gazetesi*, 20.7.1955, s.2.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Hozat Türküsü", *Turan Gazetesi*, No.1211, 8.8.1945, s.2.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Kövenk Türküsü", *Turan Gazetesi*, No.1224, 26.9.1945, s.2.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Rahmetli Hilmi Bey", *Elâzığ Gazetesi*, 30.11.1954, s.2;

MEMİŞOĞLU, Fikret, *Harput Ahengi*, Ankara, 1992.

MEMİŞOĞLU, Fikret, *Harput Halk Bilgileri*, Elazığ Kültür Derneği Yayınları, No.1, Ankara, 1995.

MEMİŞOĞLU, Fikret, *Nebiler Mesnevisi*, Ankara, 2007.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Brüksel Sergisinde Çaydaçıra -1-", *Yeni Harput Gazetesi*, Y.4, S.984, 9 Eylül 1958, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Veteriner Fakültesi!" *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5453, 16 Mart 1968, s.1.

MEMİŞOĞLU, Fikret, "Rahmetli Hilmi Bey", *Elâzığ Gazetesi*, 29.11.1954, s.2

MEMİŞOĞLU, Fikret, *Harput Divanı*, Elâzığ Kültür Derneği Yayınları, No.1, Elâzığ, 1995.

MÜNİF, Mahmut, "Fikret Memişoğlu İçin", *Turan Gazetesi*, Y.38, S.7199, 9 Ağustos 1968, s.1-2.

Osman Remzi, "Cumhuriyet Güzeline", *Ma'mûratü'l-azîz Gazetesi*, 5 Mayıs 1926, S. 2003, s.1

PARLAR, Muhsin, "Fikret Memişoğlunun Ardından", *Uluova Gazetesi*, Y.16, S.4737, 23 Temmuz 1968, s.1.

SUNGUROĞLU, İshak, *Harput Yollarında*, C.3, İstanbul, 1961.

SUNGUROĞLU, İshak, "Fikret'in Ardından", *Elazığ Gazetesi*, Y.18, S.5573, 3 Ağustos 1968, s.1.

ŞENOL, Oğuz, "Hanım Güllü ve Hafız Nuri" *Elâzığ Gazetesi*, Y.19, S.5779, 8 Nisan 1969, s.1-2.

YAVUZ, Zafer, "Halkevi ve Çalışmaları", *Elâzığ Gazetesi*, Y.19, S.5786, 16 Nisan 1969, s.3.

YAZICI, Mutemrit, “Fikret Memişoğlu Öldü”, *Elâzığ Gazetesi*, Y.18, S.5567, 27 Temmuz 1968, s.1.

YENİ FIRAT, “Başyazı”, *Yeni Fırat*, S.1, Mayıs 1962, s.1.

YENİ FIRAT; “Başyazı”, *Yeni Fırat*, S.1, Mayıs 1962, s.1.

YOLCU, “Köveng’e Doğru”, *Turan Gazetesi*, No.1187, 12.5.1945, s.3.

Sözlü Tarih Çalışması

Güçmen Memişoğlu ile yapılan görüşme, 20 Nisan 2015.

Kerim Sunguroğlu ile yapılan görüşme, 08.05.2015.